

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Recovery og fotball

HVORDAN GATELAGSFOTBALL KAN BIDRA I EN RECOVERYPROSESS

Recovery and football

HOW STREET FOOTBALL CAN CONTRIBUTE IN A RECOVERY PROCESS

Kandidatnummer: 302

Bachelor i Vernepleie
Fakultetet for helse- og sosialvitenskap
Høgskulen på Vestlandet
Innlevering: 01.12.2021
Antall ord: 7710

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Etter inspirasjon og nysgjerrighet rundt lokale gatelag, falt valget å skrive min bacheloroppgave om temaet. Dette har vært en svært inspirerende og lærerik prosess, og det har gitt meg uvurderlig kunnskap om betydningen av hvordan deltakelse på gatelag kan påvirke hverdagen til enkeltmennesker.

Underveis i prosessen har jeg samarbeidet med Fotballstiften, og denne studien ville vært vanskelig å gjennomføre uten deres åpenhet og samarbeidsvilje. Jeg ønsker derfor å rette en stor takk til Arne og Selim i Fotballstiftelsen, for at dere var villige til å dele datamaterialet deres med meg, og for deres enorme engasjement som driver gatelagene fremover.

Jeg ønsker også å berømme gatelagsspillerne for den jobben de gjør hver dag, både på og utenfor fotballbanen. Jeg har vært så heldig å møte noen av dere, og er rørt og imponert over historiene deres.

Til slutt vil jeg takke min veileder for gode tilbakemeldinger og inspirerende diskusjoner, samt min mor og min tidligere medstudent for korrektur og gjennomgang av oppgaven, og ikke minst mine medstudenter i kollokviegruppen for alle de timene vi har hatt digitalt for å hjelpe hverandre.

Abstract

Street football in Norway is a low-threshold service for people with challenges with substance abuse and/or mental health, and aim to give their players more sober days. This study sought to find how participation in street football will contribute to the recovery process of the players. This study is a quantitative study based on a secondary data analysis, with anonymous data from a survey with 142 participants. The findings were presented within the categories background, challenges with drug use, affiliation, leaders' role, a drug-free arena, and the significance of street soccer. According to the results, street football had a positive impact on the recovery process, and the study emphasis on what street football can lead to and which factors are significant to the recovery process.

Keywords: Street football, street soccer, recovery, sport intervention, substance abuse, drug use, mental health

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	1
1.1	BAKGRUNN FOR VALG AV TEMA OG PROBLEMSTILLING	2
1.2	OPERASJONALISERING.....	3
1.3	VERNEPLEIEFAGLIG RELEVANS OG FORFORSTÅELSE	4
2	TIDLIGERE FORSKNING PÅ TEMAET	5
3	TEORETISKE PERSPEKTIVER.....	7
3.1	RUSMISBRUK OG RUSAVHENGIGHET.....	7
3.2	RECOVERY	7
3.2.1	HVORDAN VURDERE RECOVERY.....	9
4	METODE.....	11
4.1	VALG AV METODE	11
4.1.1	STERKE OG SVAKE SIDER VED METODEN	11
4.2	INNHEMING AV DATA.....	12
4.3	MULIGE FEILKILDER	14
5	PRESENTASJON AV FUNN	15
5.1	BAKGRUNNSINFORMASJON	15
5.2	RUSUTFORDRINGER	16
5.3	RAMMER OG TILHØRLIGHET	17
5.4	LEDERNES ROLLE	18
5.5	RUSFRI ARENA.....	20
5.6	BETYDNING.....	21
5.7	VIKTIGE FAKTORER	22
6	DISKUSJON	23
6.1	HVA KAN GATELAGENE FØRE TIL	23
6.2	FAKTORER SOM ER BETYDNINGSFULLE FOR PROSESSEN.....	25
7	AVSLUTNING.....	29
8	LITTERATURLISTE	30
	VEDLEGG 1 – INFORMASJON GITT TIL SPILLERNE	34

VEDLEGG 1.1 – INFORMASJON SENDT VIA INTERNE FACEBOOKSIDER	34
VEDLEGG 1.2 – INFORMASJON SENDT VIA E-POST ELLER SMS	34
VEDLEGG 2 – SPØRREUNDERSØKELSEN	35
VEDLEGG 3 – TABELLVEDLEGG.....	43
VEDLEGG 3.1 – BAKGRUNNSINFORMASJON	43
VEDLEGG 3.2 – RUSUTFORDRINGER.....	43
VEDLEGG 3.2 – RAMMER OG TILHØRLIGHET	44
VEDLEGG 3.3 – LEDERNES ROLLE	45
VEDLEGG 3.4 – RUSFRI ARENA.....	47
VEDLEGG 3.5 – BETYDNING	48
VEDLEGG 3.6 – VIKTIGHETEN	49

Figuroversikt

FIGUR 1 - ALDERSFORDELINGEN BLANT SPILLERNE	15
FIGUR 2 - FORDELINGEN AV LENGDEN SPILLERNE HAR SPILT PÅ GATELAGET	16
FIGUR 3 - ANDELEN SPILLERE SOM ER HELT ELLER DELVIS ENIG I PÅSTANDENE OM RAMMER OG TILHØRLIGHET ..	17
FIGUR 4 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «JEG KAN VÆRE MED Å PÅVIRKE GATELAGSTILBUDET OM JEG ØNSKER DET».....	18
FIGUR 5 - ANDEL SPILLERE SOM ER HELT ELLER DELVIS ENIG I PÅSTANDENE OM LEDERNES ROLLE	18
FIGUR 6 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «JEG HAR TRENERE OG LEDERE SOM MOTIVERER MED TIL POSITIVE ENDRINGER I LIVET MITT».....	19
FIGUR 7 - ANDEL SPILLERE SOM ER HELT ELLER DELVIS ENIG I PÅSTANDENE OM Å KOMME LETTERE I KONTAKT MED NAV ELLER RUSTJENESTEN	20
FIGUR 8 - ANDEL SPILLERE SOM ER HELT ELLER DELVIS ENIG I PÅSTANDENE PRESENTERT	20
FIGUR 9 - ANDELEN SPILLERE SOM ER HELT ELLER DELVIS ENIG TIL PÅSTANDENE OM GATELAGETS BETYDNING ...	21
FIGUR 10 – FORDELINGEN ENIGHET TIL PÅSTANDEN PRESENTERT	21
FIGUR 11 - ANDELEN SPILLERE SOM I FRITEKSTFELT HAR SKREVET TRE ORD SOM BEST BESKRIVER DET VIKTIGSTE MED GATELAGET	22

Tabelloversikt

TABELL 1 – SAMMENHENG MELLOM SPØRSMÅLET OM RUSBRUKEN HAR ENDRET SEG ETTER SPILLERNE STARTET PÅ GATELAGET OG PÅSTANDEN «JEG RUSER MEG MINDRE NÅR JEG DELTAR PÅ GATELAGET».....	16
TABELL 2 - FORDELING AV ALDER BLANT SPILLERNE	43
TABELL 3 - FORDELING AV HVOR LENGE SPILLERNE HAR SPILT PÅ GATELAGET	43
TABELL 4 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «JEG FØLER MEG SOM EN DEL AV KLUBBEN»	44
TABELL 5 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «JEG FØLER MEG SOM EN DEL AV LAGET»	44
TABELL 6 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «JEG FØLER MEG VELKOMMEN PÅ GATELAGET»	45
TABELL 7 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «JEG KAN VÆRE MED Å PÅVIRKE GATELAGSTILBUDET OM JEG ØNSKER DET».....	45
TABELL 8 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «JEG HAR TRENERE OG LEDERE SOM MØTER MEG MED RESPEKT».....	45
TABELL 9 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «JEG HAR TRENERE OG LEDERE SOM LYTTET TIL MEG»	45
TABELL 10 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «JEG HAR TRENERE OG LEDERE SOM SER MEG»	46
TABELL 11 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «JEG HAR TRENERE OG LEDERE SOM MOTIVERER MEG TIL POSITIVE ENDRINGER I LIVET MITT».....	46
TABELL 12 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «GJENNOM GATELAGENE KOMMER JEG LETTERE I KONTAKT MED NAV HVIS JEG ØNSKER DET».....	46
TABELL 13 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «GJENNOM GATELAGENE KOMMER JEG LETTERE I KONTAKT MED RUSTJENESTEN HVIS JEG ØNSKER DET»	46
TABELL 14 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «JEG OPPLEVER AT DET ER RUSFRITT PÅ TRENINGER».....	47
TABELL 15 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «JEG OPPLEVER IKKE RUSPRAT PÅ TRENINGER»	47
TABELL 16 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «JEG OPPLEVER AT DET ER RUSFRITT PÅ KAMPER»	47
TABELL 17 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «JEG OPPLEVER TURNERINGENE SOM RUSFRIE».....	47
TABELL 18 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «SPILL PÅ GATELAGET HAR GITT MEG ØKT SELVTILLIT»	48
TABELL 19 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «GJENNOM GATELAGENE HAR JEG FÅTT STØRRE SOSIALT NETTVERK»	48
TABELL 20 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «GATELAGENE HAR BIDRATT TIL AT JEG HAR FÅTT EN BEDRE HVERDAG»	48
TABELL 21 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «GATELAGENE BIDRAR TIL ET MER MENINGSFULLT LIV» ..	48

TABELL 22 - FORDELING AV ENIGHET TIL PÅSTANDEN «GATELAGENE HAR BIDRATT TIL AT JEG HAR FÅTT BEDRE FORHOLD TIL FAMILIEN MIN»	49
TABELL 23 - FORDELING AV DE 15 MEST POPULÆRE FAKTORENE TIL HVA SPILLERNE SYNS ER DET VIKTIGSTE PÅ GATELAGET.....	49

1 Innledning

Fotball er følelser, og fotball er lidenskap, men kan fotball være noe mer?

For noen er dette en jobb, men for andre kan dette gi livet mening. Øyvind Julius Andersen har stått frem i media og fortalt at fotballen har betydd alt (Bugge, 2016). Han har deltatt på gatelagsfotball, og gått fra å bo i parkeringshus og være rusavhengig, til å være nykter og ha egen bolig. Ugur Saat har også hatt utbytte av å spille gatelagsfotball. Han opplevde å stå utenfor samfunnet, og etter fire år på gatelaget har han endelig fått seg fast jobb (Wannebo, 2021).

Etter behandling for rusmiddelbruk starter den mest krevende fasen for å forbli rusfri og lære å leve et meningsfullt liv, og i denne perioden har man behov for hjelp av en eller annen form for ettervern (Ettervern Norge, 2013). Mathiesen (2016) henviser i en avisartikkel til flere studier der personer i rusbehandling ofte kan bli overlatt til seg selv etter behandlingen, og at dette gjør at risikoen for tilbakefall er svært høy. Ensomhet og arbeidsledighet kan være risikofaktorer. Derfor mener Mathiesen at «det er helt avgjørende for den langsiktige motivasjonen», at de får sjansen til å sette seg mål og stimuleres via lavterskeltilbud eller arbeidstrening gjennom NAV (Mathiesen, 2016).

Gatelagsfotballen i Norge er et lavterskeltilbud som tilbyr fotball som den primære fysiske aktiviteten, og har fokus på tilhørighet, mestring og positiv vekst i spillernes liv gjennom aktivitet og sosiale sammenhenger (Fotballstiftelsen, 2021a; Frelsesarmeen, u.å.).

Det startet med Frelsesarmeen på begynnelsen av 1980-tallet da Fyrlyset, et dagsenter for personer med rusutfordringer, begynte å delta i Frelsesarmeens fotballcup (Sayed, 2012). Nå har Frelsesarmeen lag i 17 byer, deltatt i Homeless World Cup siden 2005 og har arrangert Norgesmesterskap i gatefotball siden 2007 (Frelsesarmeen, u.å.; Sayed, 2012).

Fredrikstad Fotballklubb startet opp gatelag i 2011, og flere klubber ble inspirert til å følge etter (Heier, 2020). Fotballstiftelsen ble etablert i 2015 som en paraplyorganisasjon for alle klubbene som etablerte gatelag, og i løpet av 2021 er i underkant av 30 gatelag knyttet til

organisasjonen (Fotballstiftelsen, 2021d). Fotballstiftelsen har som visjon å skape «et bedre liv med flere dager uten rus», i form av å tilrettelegge for faste rutiner, mestringsfølelse, fysisk aktivitet og tilhørighet til både lag og klubb (Fotballstiftelsen, 2021a).

Til tross for koronapandemien, har det vært 742 spillere innom gatelagene i 2020. Det kommer stadig spillere ut i jobb, skole eller arbeidstrening, og flere kombinerer dette med deltakelse på gatelaget. Stiftelsen rapporterer om at 52 spillere begynte i jobb, 34 spillere kom tilbake på skolebenken og 44 spillere kom ut i arbeidstreningsprosjekter i 2020, og til sammen har 350 spillere kommet ut i arbeid eller skole siden de ble etablert (Fotballstiftelsen, 2021c).

1.1 Bakgrunn for valg av tema og problemstilling

I 2020 ble det registrert 710 rusrelaterte dødsfall i Norge, og til sammenligning ble det registrert 639 selvmord og 146 dødsfall i trafikken (Folkehelseinstituttet, 2021).

Rusavhengighet utgjør en stor kostnad for samfunnet, med behandling av somatiske problemer, psykisk helsevern og rusmiddelbehandling (Skogen et al., 2019). I tillegg står rusavhengige ofte uten jobb, og dette medfører utgifter til trygdeordninger og sosialhjelpstønader.

Dersom lavterskeltilbud, som gatelagene, kan bidra til rusfrihet, vil det potensielt føre til reduksjon i antall dødsfall og den totale samfunnskostnaden. Kunnskap om hvordan slike lavterskeltilbud kan bidra i en slik recoveryprosess, vil derfor være svært relevant i behandling, ettervern og/eller forebygging av rusproblematikk.

Hensikten med denne studien har derfor vært å se nærmere på hvordan gatelagene påvirker hverdagen til personer med rusutfordringer, og hvilke innvirkninger det gir. Det var også ønskelig å se nærmere på hvilke faktorer som bidrar til de positive resultatene vi har lest om til nå. På bakgrunn av dette utarbeidet jeg følgende problemstilling:

Hvordan kan deltakelse på gatelag bidra i recoveryprosessen til spillerne?

1.2 Operasjonalisering

En recoveryprosess handler i denne oppgaven om en bedringsprosess for personer med rusutfordringer og/eller psykiske lidelser. Bedringsprosessen handler om å bruke egne ressurser til å bedre livskvalitet, selvfølelse, og å skape et meningsfullt liv man trives i (Helsedirektoratet, 2012, s. 59, 2014, s. 31)

Jeg ønsket å undersøke spillere som i utgangspunktet deltok på gatelaget på grunn av utfordringer med rus. Derfor har jeg valgt å undersøke gatelagsspillere i organiserte fotballklubber som er tilknyttet Fotbalsstiftelsen, hvor denne gruppen er overrepresentert. Jeg har ikke tatt hensyn til hvilken type rusmiddel de har benyttet, og heller ikke gjort begrensninger i forhold til om spillerne i tillegg har psykiske problemer, da disse utfordringene ofte er knyttet sammen og kan være vanskelig å skille.

I oppgaven bruker jeg benevnelsen «*fagpersoner*» om ansatte med helse- og sosialfaglig bakgrunn som jobber i privat eller offentlige helsetjenester, i NAV, i kommunen eller andre aktuelle tjenester knyttet til rusavhengige i en recoveryprosess.

Alle gatelag har trenere og ledere. Trenere er i hovedsak fotballtrenere, men som også støtter spillerne utenfor banen. Jeg bruker benevnelsen «*ledere*» for andre støttespillere rundt gatelaget, som enten er tilknyttet klubben eller som frivillig, og som har en lederrolle i arbeidet rundt gatelaget.

Jeg har konsekvent valgt å bruke benevnelsen «*spiller*», når det er snakk om personer som deltar på gatelagene. Dette er gjort da ikke alle deltakere er personer med rusutfordringer, slik at «*rusmisbruker*» eller «*rusavhengig*» ikke er gjeldene for alle, og kan også oppleves stigmatiserende. Ellers har jeg ofte benyttet «*personen*» når jeg snakker generelt om recovery, og brukt benevnelsen «*deltaker*» når det gjelder deltakere i tidligere studier. Når jeg viser til disse har jeg valgt å benytte pronomenet «*han*», da de valgte benevnelserne er hankjønnord.

1.3 Vernepleiefaglig relevans og forforståelse

Som supporter til et fotballag får man gjerne en sterk tilknytning til fotballklubben, også det som skjer i og rundt klubben. Tidligere i år besluttet mitt kjære Rosenborg Ballklub (RBK) å opprette et gatelag, noe som trigget min interesse (Dyrhaug, 2021).

Etter lang erfaring i utelivsbransjen, fikk jeg et sterkt inntrykk av at rus og psykiatri ofte hang sammen. Jeg valgte å studere vernepleie ettersom jeg fikk interesse for fagfeltet, da mange vernepleiere jobber innenfor rusfeltet. Ved å studere hvordan gatelaget kan bidra til å skape en god recoveryprosess, vil det kunne frembringe kunnskap som er viktig for fagfeltet.

Når jeg undersøker dette nærmere, må jeg derimot være bevisst på at jeg ikke undersøker dette som en vernepleier, men at jeg ser på studien som en forsker. Dette gjøres for å unngå at jeg trekker inn personlige meninger, men analyserer studien etter faktiske funn.

Dalland (2020, s. 60) påpeker at jeg i tillegg må reflektere over hvordan min forståelse av temaet er, før jeg undersøker det. Ettersom min forståelse blant annet er farget av den positive omtalen gatelagene får i media, må jeg være bevisst på at det ofte er solskinnshistorier som trekkes frem i lyset. Realiteten kan være langt mer nyanser, og det kan være flere faktorer som påvirker dette.

2 Tidligere forskning på temaet

Det finnes en del forskning på recoveryprosesser i kombinasjon av ulike intervensjoner. Flere av disse kan knyttes til sport og idrett generelt, og også fotball spesielt. Jeg lagt vekt på studier av recoveryprosesser med fotball som intervensjon.

Forskning viser at reduksjon av vaner rundt rusinntak er en av de største fordelene med å delta på gatelag (Sayed, 2012). Årsakene handlet om det trygge miljøet, nettverket og den sterke lagfølelsen som ble skapt. I tillegg opplevde spillerne å føle tillit og personlig utvikling ved å bli sett, og få tilpasset oppgaver og ansvar på gatelaget. En av spillerne uttalte «Jeg opplevde mange ganger at jeg valgte heller å spille fotball enn å ruse meg. Og det var faktisk lettere og lettere for hver gang» (Sayed, 2012, s. 31).

En annen studie viste at deltakelse på gatelag og The Homeless World Cup økte spillernes sosiale kapital, og at dette hadde positiv innvirkning på den mentale helsen og rusutfordringene (Sherry & O'May, 2013). Spillerne trakk spesielt frem følelsen av tilhørighet, økt selvtillit og opplevelsen av moro som betydningsfulle faktorer knyttet til deltakelsene.

En studie fra England vektla de positive innvirkningene deltakelsen hadde på de sosiale ferdighetene (Friedrich & Mason, 2017). Mestringsfølelse og positive sosiale samspill var betydningsfulle opplevelser for spillerne, og var ferdigheter som kunne overføres til situasjoner utenfor fotballbanen.

Nyere forskning i Norge trakk frem viktigheten av kravet om rusfrihet på gatelaget og trenernes rolle (Ogundipe et al., 2020; Thompson et al., 2019). En av spillerne hadde uttalt «[...] Dette er jo Norges beste ettervern for meg. [...]» (Thompson et al., 2019, s. 45).

I de senere årene har det også vært forsket på negative sider ved deltakelse på gatelagene. Spillerne opplevde bekymring rundt å være sammen med andre fra rusmiljøet og spenninger på laget i form av økt vinnerinstinkt som resulterte i krevende innpass og at samholdet ble truet (Herregården, 2020).

Flere av studiene trakk frem tryggheten de følte på gatelaget, samholdet mellom spillene og de sosiale samspillene som betydningsfulle faktorer ved deltakelse på gatelag (Friedrich & Mason, 2017; Ogundipe et al., 2020; Sayed, 2012; Sherry & O'May, 2013). I tillegg følte spillerne tilhørighet, økt selvtillit og mestring med god hjelp fra lagledere og det sosiale nettverket.

Flere av studiene var publisert i internasjonale tidsskrifter med vitenskapelige redaksjoner som var fagfellevurdert, mens brorparten av norske studier hadde master- og bachelornivå. Det studiene imidlertid hadde til felles var flere metodiske likheter, der flere av studiene brukte kvalitativ metode og gjennomførte intervjuer med opp til 51 deltakere, mens Friedrich og Mason (2017) gjennomførte en litteraturstudie med 16 studier.

Flere av forskerne trakk fram behovet for mer kvantitative studier, da det er overvekt av kvalitativ forskning om gatelag og recoveryprosesser. Ved å benytte kvantitativ metode, vil forskningsfeltet få mer generell kunnskap om en større andel gatelagsspillere, og man får anledning til å generalisere funnene til hele populasjonen av gatelagsspillere.

3 Teoretiske perspektiver

3.1 Rusmisbruk og rusavhengighet

Det internasjonale sykdomsklassifikasjonen ICD-10 skiller mellom skadelig bruk og avhengighet ved bruk av både legale og illegale rusmidler (World Health Organization [WHO], 2021). Skadelig bruk defineres som skade på brukerens psykiske eller somatiske helse, mens avhengighet viser seg på flere måter. Det kan være sterk lyst eller trang til å måtte innta rusmidler, problemer med å kontrollere inntaket og stoppe før man mister kontrollen (Lossius, 2021, s. 27; WHO, 2021).

Bramness (2018, s. 52) minner om at mennesker ofte inntar rusmidler fordi det «er godt eller føles godt». Man liker blant annet kanskje smaken, følelsen av rus eller bekymringsløsheten som medfølger inntaket, men inntaket kan imidlertid også føre til negative helsekonsekvenser, ulykker som påfører fysiske skader, medisinske konsekvenser og psykiske lidelser. Bramness påpeker videre at rusbruk fører til flere psykiske problemer, men man kan også spørre seg om de psykiske problemene kan ha vært utslagsgivende for at personen begynte å ruse seg. Det er påvist at rusbruk blant ungdom med psykiske lidelser er mer utbredt enn som ungdom uten psykiske lidelser (Heradstveit et al., 2019).

Utfordringen med å redusere rusmisbruk er at «alle» har en mening om hvordan dette skal gjennomføres, og personene blir ofte møtt med intervensjoner bestående av straff, konfrontasjon, moralisering, overtalelse og belæring (Lossius, 2021, s.28-36). Som et resultat kan hjelpeapparatet miste muligheten til å hjelpe på et tidlig tidspunkt. Lossius påpeker videre at rusproblemer ikke er en sykdom man kan overlate til hjelpeapparatet, og at det er personen selv som er eksperten på eget liv og dermed vet best hva som vil føre til endringer. Terapeutens rolle burde derfor heller være en støttespiller i bedringsprosessen.

3.2 Recovery

For personer som har psykiske lidelser og/eller rusutfordringer er recovery et begrep som beskriver en bedringsprosess. Willam A. Anthony (1993) har beskrevet recovery som

A deeply personal, unique process of changing one's attitudes, values, feelings, goals, skills and/or roles. It is a way of living a satisfying, hopeful, and contributing life even

with limitations caused by the illness. Recovery involves the development of new meaning and purpose in one's life as one grows beyond the catastrophic effects of mental illness. (Anthony, 1993, s. 11-13).

Helsedirektoratet (2014, s. 59) beskriver gjenvinning av kontroll over eget liv som et sentralt element i recoveryprosessen, og at det handler om å håndtere de ulike problemene og de sosiale konsekvensene som kan oppstå. Biong og Borg (2016, s. 19) påpeker at recoveryprosessen handler om å se hele mennesket, mens Karlsson og Borg (2017, s. 16) i tillegg påpeker viktigheten av å bli sett på som personer med kompetanse og ressurser.

Recovery har sitt opphav på starten av 1960-tallet, hvor det i USA ble fokus på hvilke rettigheter og plikter man hadde som samfunnsborgere kontra som pasienter (Lossius, 2021, s. 69; Thompson et al. 2019, s. 23). På 1980-tallet ble individuell og personlig prosess introdusert for første gang, og på 1990-tallet ble bedringsprosesser hos mennesker med psykiske helseproblemer studert av norske forskere, noe som igjen ble grobunnen til at recovery fikk fotfeste i Norge (Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid [NAPHA], 2021).

Recovery er en del av en humanistisk og sosial tradisjon, hvor mennesket skapes og utvikles i sosiale relasjoner mellom mennesker, lokalmiljøer og i samfunnsstrukturer (Karlsson & Borg, 2017, s. 13-14). Mennesket forstås altså som en handlende aktør og unikt i form av at det er et autonomt, rasjonalt, sosialt og åndelig vesen. Dette gjelder også i relasjonen med fagpersoner, der relasjonen bør baseres på og utvikles gjennom tillit og gjensidighet, samt samvær, samhandling og samarbeidende praksiser (Karlsson & Borg, 2017, s. 14).

Recovery kan finne sted i behandling, i ettervern og/eller uavhengig av tjenester, og det er viktig at personene får være med i planleggingen av recoveryprosessen (Karlsson & Borg, 2017, s. 11-16). Dette gjøres ved at de tar egne beslutninger basert på god informasjon fra fagpersoner, i motsetning til å kun forholde seg til hva fagpersonene har bestemt for dem. Målet med recovery handler ikke nødvendigvis om konkrete resultater som å bli «frisk», «helt symptomfri» eller «rusfri», men mer om utvikling og å leve et liv man trives med (Biong & Borg 2016, s. 22; Lauveng, 2020, s. 192).

Personen i recovery ansees som ekspert på eget liv. Det vil si ekspert på hva han vil, hva som er et godt liv for seg og hva personen trenger av støtte for å komme dit (Dahl, 2021, s. 70; Helsedirektoratet, 2014, s. 59). Karlsson og Borg (2017, s. 16) fremhever at erfaringskunnskapen personer i recovery sitter med, bidrar til å fremme hva et meningsfullt liv vil være for dem. Både familiemedlemmer, andre støtte- og nærpersoner, og fagpersoner kan være en ressurs i recoveryprosessen (NAPHA, 2021), men det er viktig at prosessen skjer i personens eget tempo, da recovery krever en enorm egeninnsats over tid og at personen har kjente og trygge støttepersoner rundt seg (Biong, 2016, s. 141; Karlsson & Borg, 2017, s. 16).

3.2.1 Hvordan vurdere recovery

Det finnes flere ulike måter å vurdere recovery, hovedskillet går mellom klinisk og personlig recovery (Lauveng, 2020, s. 190).

En annen måte å vurdere recoveryprosessen på er det sosiale aspektet i en bedringsprosess. Sosial recovery handler om hvordan lokalmiljøet og samfunnet for øvrig evner til å samarbeide med personen i recovery (Dahl, 2021, s. 69). Lauveng (2020, s. 190) har inkludert sosial recovery inn i den kliniske og personlige prosessen, og det valget har også jeg tatt. Dette fordi jeg mener de sosiale forholdene ikke er en prosess som gjennomføres parallelt med en klinisk eller personlig prosess, men derimot samtidig og på ulike måter i den kliniske og i den personlige recoveryprosessen.

Klinisk recovery vurderes i hovedsak basert på resultater og effekter. Resultatene er målbare og observerbare, varierer ikke mellom individer, og måles etter om personen blir frisk eller ikke. Dette vurderes objektivt av en fagperson, på bakgrunn av standardiserte tester og fastlagte kriterier (Biong & Borg, 2016, s. 23; Lauveng, 2020, s. 190-191).

De sosiale forholdene innenfor den kliniske varianten, vurderer om personen har kommet seg ut i jobb eller utdanning, hvordan bosituasjonen er, og hvordan personen opprettholder relasjoner eller isolerer seg (Lauveng, 2020, s. 191). Også dette vurderes av fagpersoner, basert på fastlagte og målbare kriterier.

Personlig recovery derimot, vektlegger heller prosessen av bedring, enn selve sluttresultatet (Lauveng, 2020, s. 192). Hovedprinsippet i personlig recovery er at det er personen selv som må erkjenne at man har et rusproblem og vurdere rusmisbruket sitt, og at det er han selv som skal lede recoveryprosessen, fordi det er han som er eksperten på eget liv (Karlsson & Borg, 2014, s. 10; Landheim, 2016, s. 39). Derfor er også vurderingen subjektiv og blir gjort av personen selv, på bakgrunn av hvordan han opplever sin situasjon (Lauveng, 2020, s. 192).

De sosiale forholdene innenfor den personlige varianten, handler heller ikke her om de objektive målene, men mer om hvordan personen opplever mening, mestring, utvikling og om man har gjensidige relasjoner (Lauveng, 2020, s. 192).

4 Metode

4.1 Valg av metode

Som nevnt i kapittel 2 har tidligere forskning i hovedsak bestått av kvalitative studier, og derfor ønsket jeg å gjennomføre en undersøkelse som dekker en større andel gatefotballspillere. På grunn av dette valgte jeg å gjennomføre en kvantitativ studie, ved å innhente rådata gjennom en spørreundersøkelse. Målgruppen for denne undersøkelsen er personer som har rusutfordringer og er i en recoveryprosess. Den teoretiske populasjonen ble derfor alle spillere på gatelagene tilknyttet Fotballstiftelsen.

En kvantitativ studie er basert på sammenlignbar og strukturert informasjon for å beskrive årsaksforklaringer eller omfanget av et fenomen med flere analyseenheter (Jacobsen, 2010, s. 25; Ringdal, 2013, s. 104-105). Denne formen for undersøkelse har jeg tidligere erfaring med og følte meg derfor trygg på å gjennomføre, noe Dalland (2020, s. 56-57) presiserer også burde være en del av vurderingen av metodevalg.

Forskningsdesign forteller noe om planen for innhenting av data, og i en kvantitativ studie er det mest brukte designet en tverrsnittsundersøkelse. Dette designet var hensiktsmessig for denne studien, da en tverrsnittsundersøkelse vil beskrive forholdene på gatelaget og kan finne ut hvilke faktorer som varierer sammen på et gitt tidspunkt (Jacobsen, 2010, s. 66). I tillegg var oppgavens omfang og tidsbegrensninger med på å ekskludere andre design.

4.1.1 Sterke og svake sider ved metoden

Ved en kvantitativ metode innhenter man standardisert informasjon som er lett å behandle i ettertid, noe som gjør at man kan undersøke mange enheter (Jacobsen, 2010, s. 68). Videre sier Jacobsen at en kvantitativ metode kan gi en relativ presis beskrivelse av et gitt forhold, men kan trekke frem variasjoner og sammenhenger i den strukturerte informasjonen, samtidig som man bevarer en kritisk avstand til de enhetene som blir undersøkt (Jacobsen, 2010, s. 68-69).

På den andre siden kan en kvantitativ metode gi et litt overfladisk inntrykk, ettersom man må forholde seg til enkle forhold. Dette fordi det blir vanskelig å gå i dybden når man skal undersøke så mange enheter, og at den store avstanden kan føre til lavere forståelse av forholdet som undersøkes (Jacobsen, 2010, s. 69-70). I tillegg presiserer Jacobsen at kvantitativ metode, spesielt ved bruk av spørreskjema, kan medføre problemer med den interne gyldigheten, fordi et spørreskjema består av gitte spørsmål og svaralternativer som forskeren mener er relevant, men man har ingen garanti for at enhetene som blir undersøkt har samme oppfatning (Jacobsen, 2010, s. 69).

4.2 Innhenting av data

Jeg utarbeidet en spørreundersøkelse med ulike variabler som hadde lukkede svaralternativer, hvor det ble variert mellom nominale og ordinale verdier (Jacobsen, 2010, s. 165-167). Nominalt målenivå grupperer svaralternativene i kategorier, og vurderer likhet eller ulikhet på verdiene. Ordinalt målenivå rangerer svaralternativene, og kan si noe om forholdet mellom verdiene (Jacobsen, 2010, s. 167). Jeg var også nøye med å kritisk vurdere oppbyggingen av skjemaet, ved å benytte meg av teori i spørreskjema-metodikk. Jeg vurderte layout og ordlyd på variabler og verdier, slik at de skulle bli lette å forstå. Jeg hadde tilgang på en videregående skoleklasse som stilte seg til disposisjon for å teste skjemaet, og dermed fikk jeg en anledning til å kvalitetssikre spørreskjemaet. Det ble testet hvor lang tid elevene brukte, og hvordan elevene forsto spørsmålene.

Jeg var bekymret for om nok antall spillere hadde tilgang til digital løsning, som kunne føre til at bortfallet ble for stort og dermed svarprosenten for liten. Derfor valgte jeg i utgangspunktet å gjennomføre spørreundersøkelsen på papir. Undersøkelsen skulle jeg sende til klubbene, hvor det var tenkt at de skulle bidra med å få gjennomført undersøkelsen i forbindelse med måltidene før eller etter treningene. Jeg hadde utarbeidet en løsning, hvor klubbene samlet inn undersøkelsene på en slik måte at anonymiteten ble ivaretatt. Deretter skulle klubbene sende skjemaene samlet til meg per post, noe jeg var villig til å ta utgiften for. Jeg tok derfor kontakt med Fotballstiftelsen, for å forhøre meg om muligheten for dette.

Når jeg kom i kontakt med stiftelsen, viste det seg at de allerede hadde gjennomført en spørreundersøkelse høsten 2021, hvor formålet var å måle spillernes tilfredshet med gatelagstilbudet, og for å identifisere utviklingsområder. Mange av spørsmålene var korrelerende med undersøkelsen jeg ønsket å gjennomføre, og det ble derfor uttrykt bekymring for om det ville komme inn nok data ved å gjennomføre en relativ lik studie, så kort tid etter. Dette er en brukergruppe det kan være krevende å få opplysninger fra, og det kan være veldig tidkrevende for trenere og ledere å gjennomføre en slik undersøkelse.

Fotballstiftelsen sa seg derimot villig til å dele data fra sin undersøkelse, som medførte noen forskningsetiske spørsmål, som jeg drøftet med veileder og fagansvarlig for forskningsetikk og personvern i forskning ved Høgskulen på Vestlandet. Resultatet ble at det ble gjennomført en sekundærdata-analyse, hvor datamaterialet ble sendt til meg i fullstendig anonymisert form.

For å beholde anonymitet ble datamaterialet delvis bearbeidet før det ble sendt fra Fotballstiftelsen. Det er relativt få kvinner som deltar i gatelagene, så for å sikre at ikke de kvinnene som besvarte undersøkelsen ble gjenkjennbare, ble variabelen «kjønn» fjernet. I undersøkelsen skulle spillerne oppgi presis alder, og for at ikke en alder skulle skille seg ut, ble variabelen «alder» kategorisert til 20-29 år, 30-39 år, 40-49 år og 50-59 år. Resten av datamaterialet fremsto som ren ubehandlet rådata.

Spørreundersøkelsen hadde blitt delt med spillerne direkte via klubbene gjennom e-post, SMS og interne facebooksider (se vedlegg 1). Fotballstiftelsen hadde samme bekymringer som meg, angående hvilken måte de skulle innhente dataene. De valgte digital som hovedløsning, og papirform som supplerende til de spillerne som hadde vanskeligheter med å gjennomføre den digitalt. Spillerne fikk derfor velge selv hvilken form de var mest komfortabel med. Dette medførte at utvalget ble funnet ved en blanding av bekvemmelighetsutvalg og selvseleksjon, to former for ikke-sannsynlighetsutvalg (Halvorsen, 2008, s. 160; Jacobsen, 2010, s. 203-204). Den største svakheten med disse utvalgsmetodene er at man ender opp med et systematisk skjevt utvalg som ikke kan generaliseres fra utvalg til populasjon. Dette ble likevel valgt, siden bortfallet kunne blitt for stort til at svarene ikke ble representative.

Det har vært uklart hvor mange som faktisk har fått tilbud om å delta i undersøkelsen, ettersom det er flere spillere som kommer og går på de ulike gatelagene. Det var derimot 142 spillere som besvarte undersøkelsen, hvorav 128 spillere besvarte digitalt og 14 på papir.

Fra spørreundersøkelsen til Fotballstiftelsen (se vedlegg 2) har jeg valgt å analysere datamateriale som korrelerer med opprinnelige planlagte undersøkelser. På bakgrunn av det, er det flere spørsmål jeg har unnlatt å presentere blant funnene i kapittel 5. Dette gjelder i hovedsak spørsmål angående matutlevering og forhold knyttet til koronapandemien.

4.3 Mulige feilkilder

En kvantitativ studie med ikke-sannsynlighetsutvalg kan, som nevnt tidligere, oppleve et systematisk skjevt utvalg (Jacobsen, 2010, s. 203). En skjevhet i denne studien kan være at spillere med positive historier, kan være overrepresentert i utvalget. Man kan anta at det er lettere å dele informasjon med andre, når man har opplevd fremgang og positive ringvirkninger av å delta på gatelaget. Derfor kan spillere uten særlig fremgang unngå å svare, og derfor være underrepresentert i utvalget. En skjevhet i utvalget vil kunne påvirke den eksterne gyldigheten på studien, da resultatene ikke nødvendigvis vil være overførbare eller generaliserbare.

Siden studien baserer seg på en sekundærdata-analyse, kan også den interne gyldigheten være påvirket. Intern gyldighet handler om jeg måler det jeg tror jeg måler (Jacobsen, 2010, s. 21). Den interne gyldigheten kan i denne studien være påvirket blant annet av at det ikke har vært meg som har utformet spørreundersøkelsen. Dette er vesentlig, for undersøkelsen kan inneholde spørsmål som jeg tolker annerledes enn det opprinnelig var tenkt fra Fotballstiftelsen. Jeg har derfor gått grundig gjennom spørsmålene for å sikre meg at disse kan måle hvordan deltakelse på gatelag bidrar i en recoveryprosess.

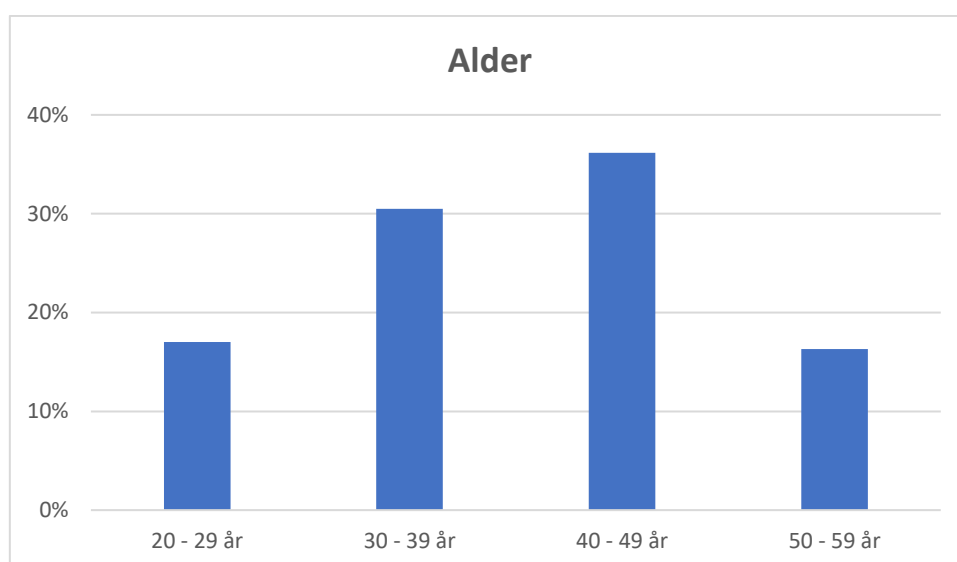
I tillegg til disse vurderingene har jeg vært kritisk i mine valg underveis, for å sikre at reliabiliteten, altså påliteligheten, til studien er høy.

5 Presentasjon av funn

Datamaterialet fra spørreundersøkelsen viser at det var 142 spillere som valgte å svare på undersøkelsen, men at flere har unnlatt å svare på enkelte spørsmål. Derfor vil resultatene presenteres som prosentfordeling av antall svar for det aktuelle spørsmålet. En fullstendig oversikt over tabeller tilhørende resultatene presentert i kapittel 5, ligger vedlagt i vedlegg 3.

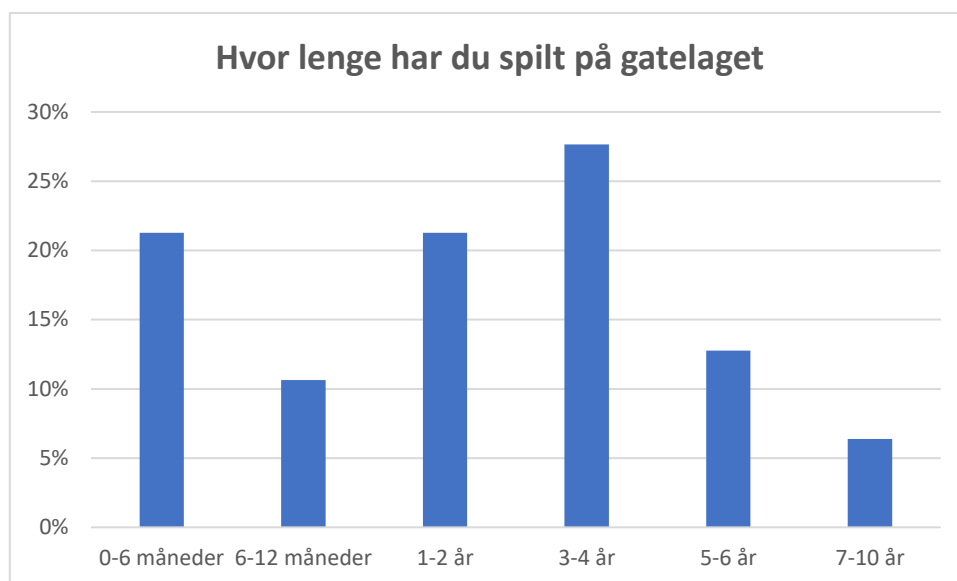
5.1 Bakgrunnsinformasjon

Det er stor aldersforskjell mellom spillerne som deltar på gatelagene. Litt over en tredjedel av deltakerne (36%) er mellom 40-49 år, og litt under en tredjedel (30%) er mellom 30-39 år.

Figur 1 - Aldersfordelingen blant spillerne (prosentfordeling) (N=141) (Tabell 2)

Det er også et stort spenn på fordelingen av hvor lenge spillerne har spilt på gatelaget. 21% av spillerne har spilt for gatelaget i under seks måneder, noe som kan henge sammen med at det er mange nye lag. Brorparten av deltakerne har spilt i 3-4 år (28%), mens 6% har spilt i syv år eller mer.

Figur 2 - Fordelingen av hvor lenge spillerne har spilt på gatelaget (prosentfordeling) (N=141) (Tabell 3)

5.2 Rusutfordringer

Spillerne ble spurt om hvilket forhold de hadde til rus i dag, og om rusbruken har endret seg etter at de begynte på gatelaget. Senere skulle de forholde seg til påstanden «Jeg ruser meg mindre når jeg møter opp på gatelagstreninger og kamper». Funn fra undersøkelsen viser at halvparten (51,4%) fortsatt ruser seg i større eller mindre grad, men at litt under halvparten (44,4%) ruser seg mindre etter de begynte på gatelaget. Likevel var 70% av spillerne helt enig i at de ruset seg mindre når de møtte opp på treninger og kamper.

Jeg ruser meg mindre når jeg deltar på gatelaget	Har rusbruken din endret seg etter at du begynte på gatelaget?			Totalt
	Jeg ruser meg som før	Jeg ruser meg mindre	Jeg ruser meg ikke	
Helt enig	1,7 %	41,2 %	27,7 %	70,6 %
Delvis enig	0,8 %	5,9 %	0,0 %	6,7 %
Hverken eller	0,8 %	1,7 %	16,8 %	19,3 %
Delvis uenig	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Helt uenig	0,8 %	0,8 %	1,7 %	3,4 %
Totalt (prosent)	4,2 %	49,6 %	46,2 %	100,0 %
Totalt (frekvens)	5	59	55	119

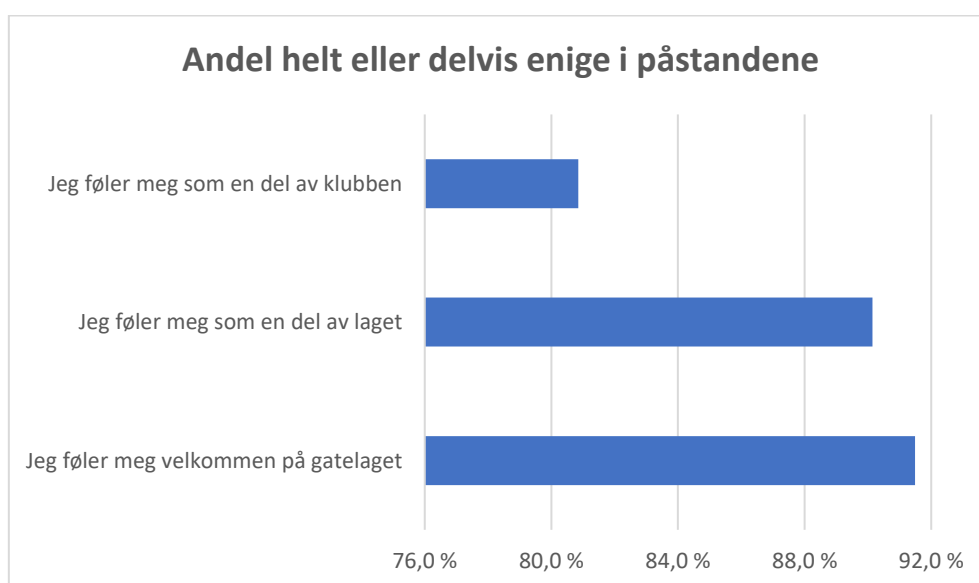
Tabell 1 – Sammenheng mellom spørsmålet om rusbruken har endret seg etter spillerne startet på gatelaget og påstanden «Jeg ruser meg mindre når jeg deltar på gatelaget» (prosentfordeling)

For å se litt nærmere på disse tallene, sammenlignet jeg de som forholdt seg til rus under spørsmålet «Har rusbruken din endret seg etter at du begynte på gatelaget». Det vil si at jeg eliminerte svarene «Jeg vet ikke» og «Jeg har aldri hatt rusutfordringer». Disse svarene ønsket jeg å sammenligne med påstanden «Jeg ruser meg mindre når jeg deltar på gatelaget».

Her ser vi at 70,6% av de som har svart på om rusbruken har endret seg etter de begynte på gatelaget er helt enig i påstanden om at de ruser seg mindre når de deltar på gatelaget, og 41,2% av disse er andelen som også ruser seg mindre.

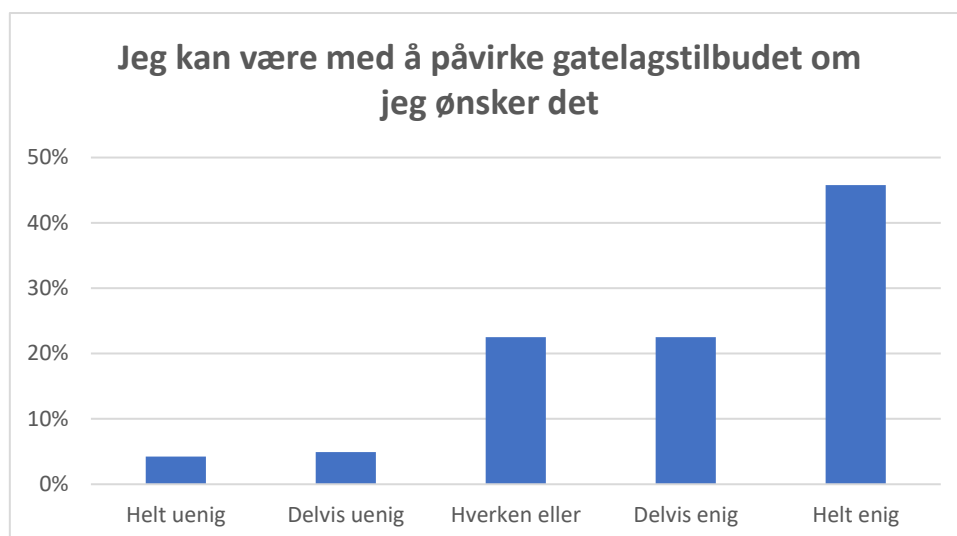
5.3 Rammer og tilhørighet

Det ble funnet et overveldende flertall som føler tilhørighet til gatelaget ved at de føler seg velkommen og som en del av laget. I tillegg er det også funn som viser en sterk tilhørighet til fotballklubben de spiller i.

Figur 3 - Andelen spillere som er helt eller delvis enige i påstandene om rammer og tilhørighet (prosentfordeling) (N=141/N=142/N=141) (Tabell 4, 5 og 6)

Når det gjelder tilhørighet til lag og klubb er 91% av deltakerne helt eller delvis enige i at de føler seg velkommen på gatelaget, 90 % føler seg helt eller delvis som en del av laget, mens 81% føler seg helt eller delvis som en del av klubben.

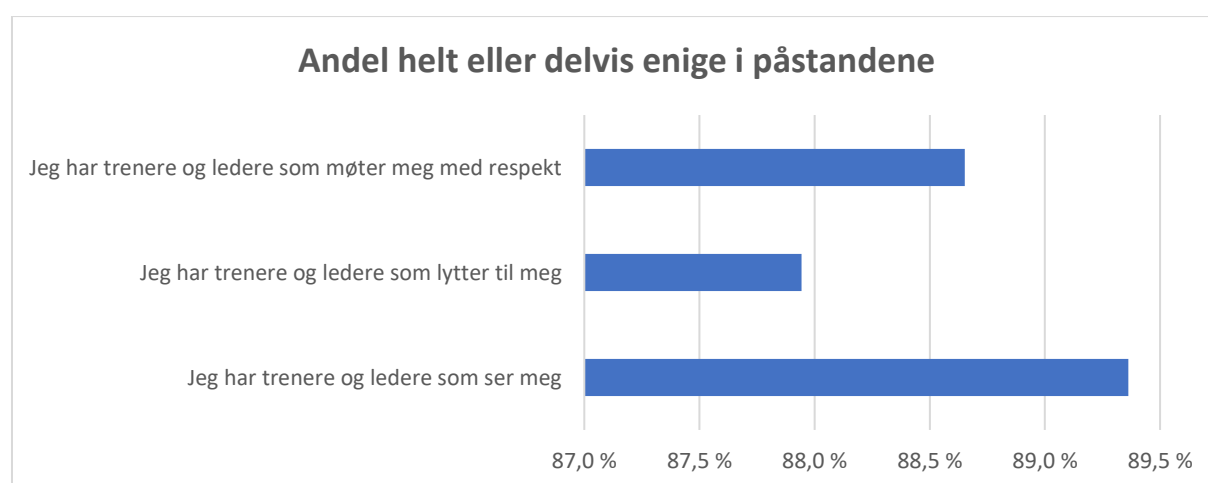

Figur 4 - Fordeling av enighet til påstanden «Jeg kan være med å påvirke gatelagstilbudet om jeg ønsker det» (prosentfordeling) (N=142) (Tabell 7)

Spillerne har også blitt spurt om de kan være med å påvirke gatelagstilbudet om de ønsker det, og her er i underkant av halvparten (46%) helt enig, og to tredjedeler (68%) er helt eller delvis enig.

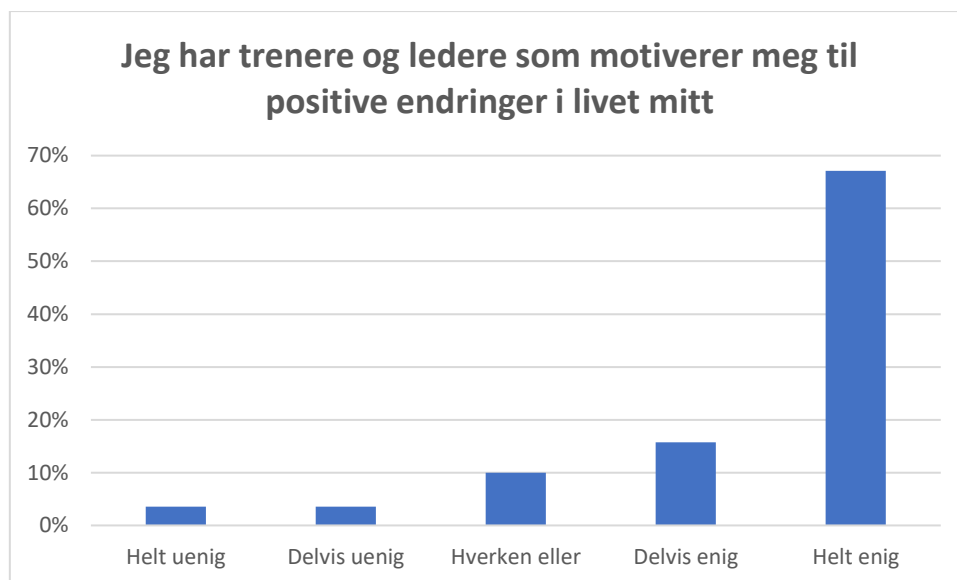
5.4 Ledernes rolle

Det er gjort tydelige funn på at spillerne føler de har respektfulle trenere og støttespillere som ser og lytter til dem. En betydelig andel er også enig i at de har trenere som motiverer til positive endringer. Det er derimot ikke like tydelig at spillerne føler de kommer lettere i kontakt med fagpersoner utenfor gatelaget.

Figur 5 - Andel spillere som er helt eller delvis enig i påstandene om ledernes rolle (prosentfordeling) (N=141/N=141/N=141) (Tabell 8, 9, og 10)

Deltakerne skulle svare på hvordan de oppfattet rollen til trenerne og andre ledere, og 88,7% av deltakerne er helt eller delvis enige i at trenere og ledere møter spilleren med respekt. 87,9% av spillerne er helt eller delvis enig i at trenere og ledere lytter og 89,4% av spillerne er helt eller delvis enig i at de har trenere og ledere som ser enkeltspilleren.

Figur 6 – Frekvensfordeling av enighet til påstanden «Jeg har trenere og ledere som motiverer meg til positive endringer i livet mitt» (prosentfordeling) (N=140) (Tabell 11)

Funnene viser at 83% av spillerne er helt eller delvis enig i at de har trenere og ledere som motiverer til positive endringer i deres liv.

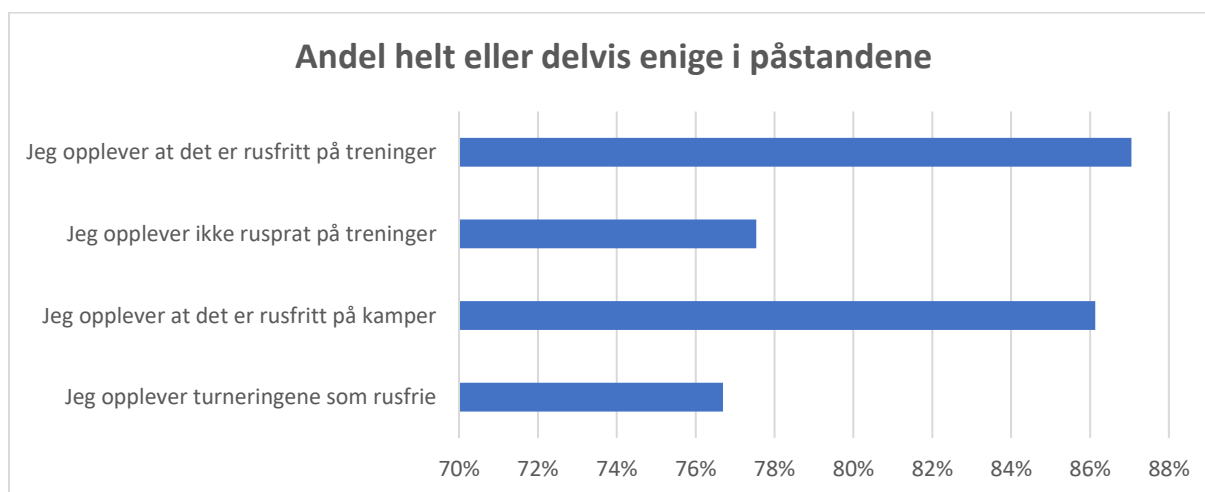
Flere gatelag har fagpersoner som møter opp på treninger eller andre samlinger for å følge opp sine brukere eller for eksempel redusere terskelen på å komme i kontakt med kommune eller NAV. Spillerne ble derfor spurt om de gjennom gatelagene kommer lettere i kontakt med NAV eller rustjenesten. Litt over halvparten (56%) er helt eller delvis enig i at de kommer nærmere rustjenesten og litt under halvparten (47%) er helt eller delvis enig i at de kommer nærmere NAV.

Figur 7 – Andel spillere som er helt eller delvis enig i påstandene om å komme lettere i kontakt med NAV eller rustjenesten (prosentfordeling (N=137/N=135) (Tabell 12 og 13)

5.5 Rusfri arena

Et av kravene for deltakelse på gatelaget er at spillerne skal være rusfrie når de møter opp. Funnene viser at en betydelig andel opplever at det er rusfritt på treninger og i kamper, men at en noe lavere andel opplever at det ikke er rusprat på treningene eller rusfritt på turneringene.

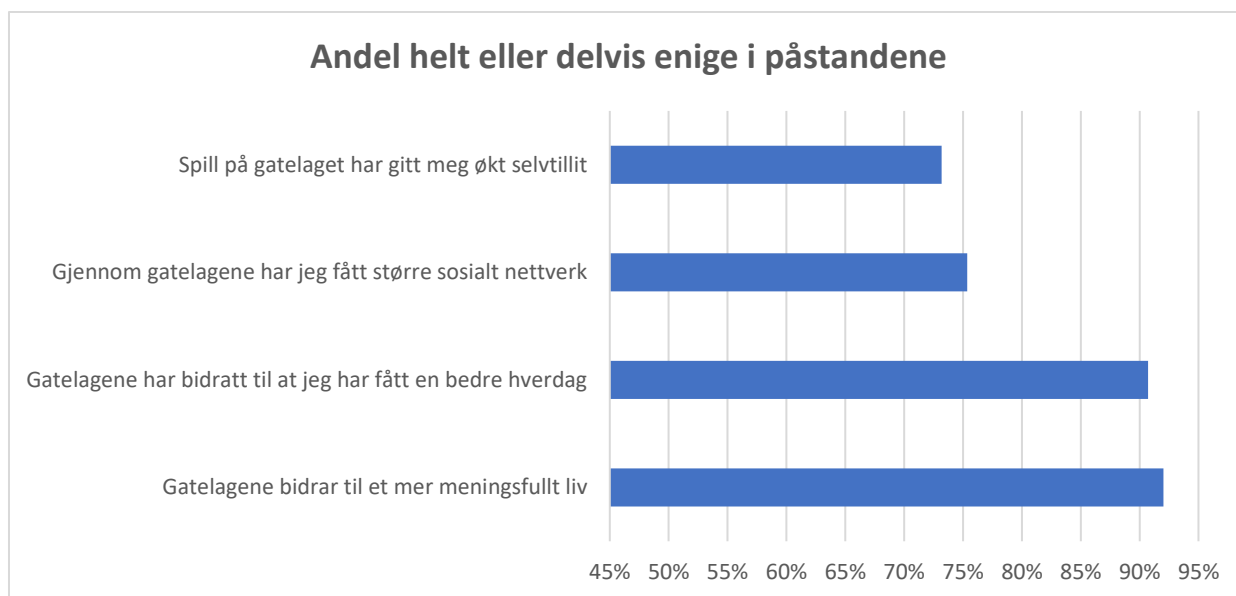

Figur 8 - Andel spillere som er helt eller delvis enig i påstandene om gatelaget oppleves som en rusfri arena (prosentfordeling) (N=139/N=138/N=137/N=133) (Tabell 14, 15, 16 og 17)

To tredjedeler (66,2%) er helt enig i at de opplever at det er rusfritt på treningene, og totalt 87,1% er helt eller delvis enig i dette. 77,5% av deltakerne er helt eller delvis enig i at de ikke opplever rusprat på treningene og 86,1% er helt eller delvis enig i at det er rusfritt på kamper, mens 76% er helt eller delvis enig i at de opplever turneringene som rusfrie.

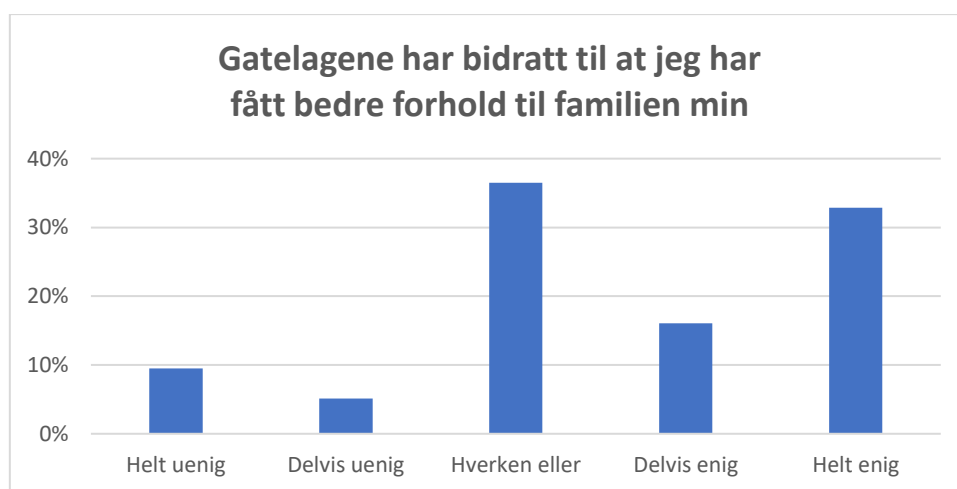
5.6 Betydning

På spørsmål om hvordan gatelagene har bidratt utenfor fotballbanen, viser funn at et betydelig flertall har økt selvtilliten og fått et større nettverk, mens et overveldende flertall har fått en bedre hverdag og et mer meningsfullt liv.

Figur 9 - Andelen spillere som er helt eller delvis enig til påstandene om gatelagets betydning (prosentfordeling) (N=138/N=136/N=140/N=138) (Tabell 18, 19, 20 og 21)

Det var 73% av deltakerne som mente at gatelaget har bidratt til å økt selvtilliten, mens 75% har fått seg et større nettverk, 91% har fått en bedre hverdag og 92% av deltakerne har fått et mer meningsfullt liv.

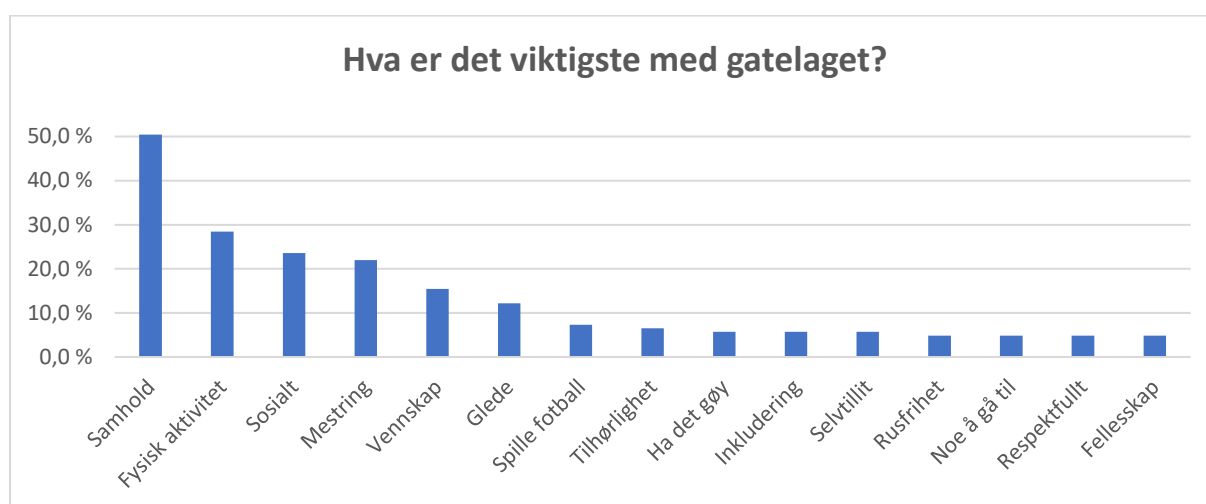

Figur 10 – Fordelingen enighet til påstanden «Gatelagene har bidratt til at jeg har fått bedre forhold til familien min» (prosentfordeling) (N=137) (Tabell 22)

Til tross for at spillerne generelt har fått en bedre hverdag, viser det seg at det kun er en tredjedel som er helt enige i at de har fått et bedre forhold til familien sin.

5.7 Viktige faktorer

Til slutt ble spillerne bedt om å velge tre ord som beskriver det viktigste med gatelaget, og det ble funnet at «samhold» var viktig hos halvparten av spillerne.

Figur 11 - Andelen spillere som i fritekstfelt har skrevet tre ord som best beskriver det viktigste med gatelaget (prosentfordeling) (N=123) (tabell 23)

For å beskrive viktigheten var det 62 spillere (50,4%) har brukt ordet «samhold». Videre har 35 spillere (28,5%) valgt at de er fysisk aktiv som et av de viktigste med gatelaget, 29 spillere (23%) har valgt at det er sosialt og 27 spillere (22,0%) har valgt at de opplever mestring.

6 Diskusjon

Denne studien ønsket å se på hvordan deltakelse på gatelag kan bidra i recoveryprosessen til spillerne. Studien har derfor sett på hva deltakelse på et gatelag fører til, og hvilke faktorer som er betydningsfulle for denne bedringsprosessen.

6.1 Hva kan gatelagene føre til

«Nok et "gladtilfelle" i dag, da keeperen ikke kan komme han har fått fast jobb» (Wannebo, 2021). Det er ikke hver gang en fotballtrener er lykkelig over at spillere ikke møter opp på treninger, men fotballtreneren til Ugur er klar på at å miste spillere til jobb og skole er den største seieren (Wannebo, 2021). For spillerne kan det å komme seg ut i jobb, skole eller arbeidstrening være som å vinne Champions League, men for å komme dit, er det mange kamper som vinnes. Første kampen vant de allerede når de møtte opp på første trening.

Ved at spillerne starter på gatelaget, har de fått en mulighet til å skape seg et bedre liv. Ikke nødvendigvis ved å bli rusfri, men ved å få en bedre og en mer meningsfull hverdag. Gjenvinning av kontroll og erkjenne at man har utfordringer er sentrale elementer i recoveryprosessen (Helsedirektoratet, 2014, s. 59; Landheim, 2016, s. 39). Men hva mer kan deltakelsen på gatelaget føre til?

Funnene i kapittel 5.2 antyder at spillerne ruser seg i mindre grad når de deltar på gatelaget, og man kan anta at kravet om rusfrihet på treninger og kamper bidrar til dette. Flere andre studier styrker denne antakelsen (Ogundipe, 2020; Sayed, 2013; Sherry & O'May, 2013; Thompson et al., 2019). En av deltakerne fortalte «Jeg opplevde mange ganger at jeg heller valgte å spille fotball enn å ruse meg. [...]» (Sayed, 2013, s. 31). Slike utsagn kan bety at flere av årsakene til at de ruset seg, enten har blitt redusert, falt bort eller erstattet, på grunn av betydningsfulle faktorer knyttet til gatelagsdeltakelsen.

I kapittel 3.2 kom det frem at recovery handler om å utvikle seg selv, på en slik måte at man skaper seg et liv man trives i. I motsetning til bedringsprosesser hvor man ønsker å oppnå vektreduksjon eller å bli kvitt uønskede uvaner, er målet med recovery å utvikle hele

mennesket på en slik måte at spilleren tar avstand fra sitt gamle liv og bygger seg et nytt og bedre liv.

Det er spilleren selv som vurderer om man har fått en bedre hverdag eller et meningsfullt liv, dersom man vurderer ut fra på den personlige recoveryprosessen. En indikasjon på at gatelagene fører til dette, ser vi i kapittel 5.6 hvor et overveldende flertall er helt eller delvis enig i at gatelagene har gitt dem en bedre hverdag og et mer meningsfullt liv. Thompson et al. (2019) henviste til temaet med en spiller som hadde uttalt:

«Det er for å få hverdagen litt mer meningsfylt [...] har veldig mye å si å ikke bare sitte hjemme og kanskje gå ut og begynne å ruse seg igjen. Det er veldig viktig å ha et sted å gå til». (Thompson et al, 2019, s. 37).

Spillere rapporterer om økt selvtillit etter de startet på gatelaget, og funnene viser at en betydelig andel av spillerne er enige i påstanden. Dette sammenfaller også med andre studier (Friedrich & Mason, 2017; Sayed, 2013; Sherry & O'May, 2013). Det er rimelig å anta at dette kan ha sammenheng med følelse av mestring og en forbedring av ulike ferdigheter. Ikke nødvendigvis kun fotballferdigheter, men også ferdigheter utenfor fotballbanen. I studien til Ogundipe (2020) viser spillerne til at gatelaget er en treningsarena for mer enn bare fotball, og at det trenes på både sportslige og sosiale ferdigheter.

Deltakelse på gatelagene fører til at spillerne møter andre mennesker, som medfører tilrettelegging for utvikling av relasjonskompetanse og sosiale ferdigheter. Å utvikle seg gjennom sosiale relasjoner og i samfunnsstrukturer, er en del av det humanistiske synet recovery består av. Utviklingen kan ses i sammenheng med å være et resultat av å møte mennesker i lignende situasjon og følelse av tilhørighet, fellesskap og aksept (Friedrich & Mason, 2017, s. 146). «Å lære å være sosial nykter» har vært et utsagn som har satt seg hos meg, når det gjelder dette (Fotballstiftelsen, 2021b).

Det er nærliggende å trekke frem flere faktorer som er betydningsfulle for at akkurat dette skjer. Det fremtredende blant disse resultatene er at gatelagene fører til flere positive endringer i livene til spillerne, og at det er spillerne selv som kommer med denne tilbakemeldingen. Dette er betydningsfulle momenter innenfor recovery og man kan derfor

konkludere med at deltakelse på gatelag påvirker spillerne positivt, motiverer og kan være et springbrett for videre utvikling.

Det er også viktig å nevne at spillerne trener fotball flere dager i uken og er fysisk aktiv, noe som fører til følelse av velvære og økt helsegevinst (Sayed, 2013, s. 33-37). Dette er noe gatelaget også bidrar til, men ikke noe jeg har hatt fokus på i denne oppgaven.

6.2 Faktorer som er betydningsfulle for prosessen

Det har kommet frem at spillere på gatelag utvikler og forbedrer sine sosiale ferdigheter. Med dette som grunnlag, er det rimelig å anta at spillerne også vil kunne utvide sine sosiale nettverk. Funnene viser at antagelsen kan være sann, da et betydelig flertall er enig i påstanden om at gatelaget har ført til et større nettverk. Det er, som nevnt i kapittel 3.2, viktig i en recoveryprosess å ha kjente og trygge støttepersoner rundt seg, og nettverket kan være en viktig ressurs i bedringsprosessen. Støtte fra sosiale nettverk er derfor en av de viktigste faktorene for å opprettholde recovery, da trygge sosiale nettverk kan gi en opplevelse av tillit, tilhørighet og fellesskap (Karlsson & Borg, 2017, s. 101; Landheim, 2016, s. 39; Sherry & O'May, 2013, s. 21).

Ved å bedre sine sosiale ferdigheter og fornye sitt sosiale nettverk, kan det medføre at spillerne føler seg mindre ensom. Fugletveit og Tonholm (2010) har i sin studie sett en klar sammenheng mellom ensomhet og tilbakefall. En av deltakerne i deres studie poengterte at «er det noe som kan true min nykterhet i dag også så er det ensomhet» (Fugletveit & Tonholm, 2010, s. 61). Dette indikerer at trygge sosiale nettverk er en betydningsfull faktor i en recoveryprosess, og at gatelaget fasiliterer slike nettverk.

En annen viktig faktor i recoveryprosessen er opplevelsen av tilhørighet, som kan oppstå gjennom trygge og gode sosiale nettverk. For å opparbeide seg en følelse av tilhørighet, bygger man på personens styrker, kompetanse og ressurser (Karlsson & Borg, 2017, s. 100).

Funnene i kapittel 5.3 viser at et overveldende flertall følte seg velkommen på gatelaget og som en del av laget, mens et betydningsfullt flertall følte seg som en del av klubben. Ved å spille

på gatelaget får dermed spillerne en opplevelse av å passe inn i en gruppe med felles interesser. Karlsson og Borg (2017, s. 101) påpeker at dette kan gi en følelse av å bli verdsatt, at man er viktig for andre og at man kan brukes til noe. De trekker også frem at å kjenne tilhørighet til lokalsamfunn eller samfunnet for øvrig, kan ha stor betydning i møtet med andre mennesker, mens Sherry & O'May (2013, s. 22) trekker frem tilhørighet som en betydningsfull faktor å ta med seg inn i en recoveryprosess.

Noe som derimot ikke kommer godt nok frem blant funnene er hvordan opplevelsen av samhold påvirker recoveryprosessen. Det er interessant at funnene viser at halvparten av spillerne trekker frem ordet «samhold» når de blir bedt om å fritt velge tre ord som beskriver det viktigste med gatelaget. Et godt samhold på gatelaget kan utvikle seg på mange måter, men spillernes felles bakgrunn kan være en av årsakene. Da med tanke på opplevelsen av stigma og utenforskap, og at alle spillerne har gått den samme veien for å komme dit de er i dag. Å oppleve ting sammen, skaper et godt samhold, og det er tydelig at samholdet er viktig, da det også trekkes frem i tidligere studier (Ogundipe et al., 2020, s. 239; Sayed, 2013, s. 27).

Jeg ønsket opprinnelig også å undersøke nærmere de negative sidene ved deltakelse på et gatelag i den opprinnelige spørreundersøkelsen, men det ble ikke mulig i sekundærdataanalysen. Herregården (2020) har derimot i sin studie fremvist flere negative sider som spillerne opplever. En av utfordringene som ble oppdaget, var at samholdet kunne forsvinne dersom det ble dårlig stemning og det oppsto gnisninger blant spillerne, eller når konkurranseinstinktet slo til og tok litt overhånd (Herregården, 2020, s. 54-55). I en slik sårbar gruppe er det lett for at det kan bli problemer. Dette er gjerne personer som kan ha reduserte sosiale ferdigheter og ikke helt har kontroll over sine følelser. Derfor skal det noen ganger lite til før en konflikt oppstår.

I slike situasjoner hvor spenning oppstår, blir laglederne og deres håndtering viktig. Å ha lagledere som ser spillerne som et lag, men også som individer, blir dermed betydningsfullt. Laglederne må håndtere enkeltspillernes følelser, og samtidig ta vare på spillergruppen som helhet. Dette betyr at laglederne må se hver enkelt spiller, og dette er noe 89,4% av spillerne i denne undersøkelsen er enige i at de opplever.

Dette støttes av Sayed (2012) sin undersøkelse, hvor spillerne også fremhevet følelsen av det å bli sett og ivaretatt. Spesielt opplevde en av spillerne dette i en annen situasjon, når treneren flere ganger ringte spilleren når han hadde falt ut av treningene og kom i gang igjen på grunn av dette. Vedkommende sa at «[...] den opplevelsen av å bli sett og at noen brydde seg så mye gjorde veldig godt. Det er gjerne tingene som gjør at man får litt mot igjen til å fortsette» (Sayed, 2012, s. 20). Når funnene viser en betydelig andel av spillere som er enige i påstanden om at de har lagledere som motiverer til positive endringer i livet, kan slike handlinger hatt stor betydning.

Et annet forhold som blir trukket frem som betydningsfullt av Ogundipe et al. (2020, s. 238) handler om at gatelaget også bidrar til en aktiv selvbestemmelsesprosess. Funnene viser at flertallet av spillerne mener de får påvirke gatelagstilbudet dersom de ønsker det. Det er nærliggende å tro at dette gjelder lokalt på gatelagene, men det skjer også sentralt, gjennom spillerutvalget der spillerne har en ekstra tydelig stemme (Fotballstiftelsen, 2021e).

Brukermedvirkning er en lovfestet rett i helse- og omsorgstjenester (Pasient- og brukerrettighetsloven, 1999, §3-1). Til tross for at gatelagene ikke formelt er en del av helse- og omsorgstjenestene, er verdiene av å styre eget liv, motta hjelp på egne premisser og bli sett og respektert, fortsatt viktig i en recoveryprosess (Helsedirektoratet, 2017; Sayed, 2012, s. 20). Det er påpekt i kapittel 3.2 at det er viktig at spillerne får være med i beslutninger, og dersom spillerne får påvirke omgivelsene vil det kunne styrke selvbildet og bedre motivasjonen, og dermed også ha en terapeutisk effekt (Helsedirektoratet, 2017). Derfor er det nærliggende å tro at å få delta i beslutningsprosesser rundt gatelagstilbudet, vil være en positiv faktor i recoveryprosessen.

Hos flere av klubbene er også flere betydningsfulle fagpersoner innom gatelaget. I noen klubber er ruskontakter i kommunen og ansatte i NAV med på måltidene før eller etter treningene. Funnene viser at rundt halvparten av spillerne i denne studien mener de kommer lettere i kontakt med rustjenesten (56%) og NAV (47%). Dette er noe deltakerne i Ogundipe et al. (2020, s. 237) sin studie har sett på som viktig, ettersom man lettere kunne få hjelp umiddelbart. En deltaker i denne studien sa «[...] Hvis man lurere på noe, så blir det tatt tak i med en gang da, hvis det er problemer. Det er jo viktig for mange» (Thompson et

al., 2019, s. 46). Spillerne poengterte også i samme studie at de hadde positive erfaringer med og møtes på en arena hvor spillerne var på «hjemmebane» fagpersonene på «bortebane», da dette bidro til at fagpersonene ble mer ufarliggjort og de ble bedre kjent.

I de tilfellene hvor kommunen ikke er like godt representert, mener jeg at dette burde virkelig vurderes, da det er hensiktsfullt at fagpersoner er opptatt av å skape dialog og tillitsfulle relasjoner (Helsedirektoratet, 2014, s. 71).

7 Avslutning

Flere hundre spillere deltar årlig på gatelag rundt om i Norge, og både Øyvind og Ugur har fortalt om sine positive opplevelser med å delta på sine respektive gatelag. Å bruke fotball som en form for ettervern har vist seg å være innbringende i form av positive opplevelser for spillerne.

En svakhet med denne studien er at det ikke var mulig å undersøke negative sider rundt deltakelse på gatelagene. Dette vil jeg oppfordre til, da det er flere momenter som også kan påføre spillerne stress og usikkerhet, slik at samholdet trues. Å undersøke dette nærmere, gjerne med kvantitativ studie, vil man kunne se hvorvidt dette er utbredt blant spillerne.

Det hadde også vært interessant å gjennomføre en longitudinell studie, hvor man følger spillere over en lengre periode, gjerne over flere år (Halvorsen, 2008, s. 102). Ved en slik undersøkelse vil man nærmere kunne se hvilken utvikling spillerne gjennomgår, særlig interessant ville det vært å undersøke spillerne fra de starter på gatelaget.

Tidligere forskning og teoretiske perspektiver har vist en sammenheng mellom hva sport og idrett kan bidra med, og hva en recoveryprosess omhandler. Denne studien har undersøkt hvordan deltakelse på gatelag kan bidra i en bedringsprosess, og funnene viser at deltakelsen kan bidra til redusert rusbruk, opplevelse av samhold og et mer meningsfullt liv. I tillegg har studien lagt vekt på betydningsfulle relasjoner, ikke minst knyttet opp mot deltakelsen på gatelaget, i form av viktigheten rundt rollen til trenere og ledere.

8 Litteraturliste

Anthony, W. A. (1993). Recovery from mental illness: The guiding vision of the mental health service system in the 1990s. *Psychosocial Rehabilitation Journal*. 16(4), 11-23.

<https://doi.org/10.1037/h0095655>

Biong, S. & Borg, M. (2016). Recovery sett fra brukerne fagfolk og forskning. I Landheim, A., Wiig, F. L., Brendbekken, M., Brodahl, M. & Biong (Red.), *Et bedre liv: Historier, er faringer og forskning om recovery ved rusmiddelbruk og psykiske helseproblemer* (s. 18-29). Gyldendal.

Bramness, J. G. (2018). *Hva er avhengighet*. Universitetsforlaget.

Bugge, M. (2016, 08. oktober). Sterk uten dop. *Aftenposten, A-magasinet*, <https://www.aftenposten.no/amagasinet/i/RBAGW/oeyvind-julius-andersen-har-sittet-ti-aar-i-fengsel-og-dopet-seg-for-ti>

Dahl, T. (2021). Recoveryperspektiv. I K. Lossius (Red.), *Håndbok i rusbehandling* (3. utgave, s. 427-449). Gyldendal.

Dalland, O. (2020). *Metode og oppgaveskriving*. Gyldendal.

Dyrhaug, T. (2021 11. mars). *Rosenborg starter gatelag*. Rosenborg Ballklub. <https://www.rbk.no/nyheter/rosenborg-starter-gatelag>

Ettervern Norge. (2013). *Hvorfor ettervern*. <http://wmen.ettervern norge.no/Ettervern/Hvorfor-Ettervern/>

Folkehelseinstituttet. (2021, 10. juni). *Tall fra Dødsårsaksregisteret for 2020*. <https://www.fhi.no/hn/helseregistre-og-registre/dodsarsaksregisteret/tall-fra-dodsarsaksregisteret-for-2020/#utviklingen-de-siste-ti-aarene>

Fotballstiftelsen. (2021a, 26. februar). *Visjon og verdier*. <https://gatelaget.no/om-fotballstiftelsen/visjon-og-verdier>

- Fotballstiftelsen. (2021b, 05. mars). #2 Morten Martinsen – Mannen som prioriterer gatelaget foran alt [Audio podcast]. I *Gatelagspodden*. Fotballstiftelsen.
<https://open.spotify.com/episode/1Q5XnGlpT4xgJFreAF5vdl?si=5213ac8195534ca4>
- Fotballstiftelsen. (2021c, 29. april). *Gatelagshistorien*. <https://gatelaget.no/om-fotballstiftelsen/gatelagshistorien>
- Fotballstiftelsen. (2021d, 29. april). *Gatelagsmodellen*. <https://gatelaget.no/om-fotballstiftelsen/gatelagsmodellen>
- Fotballstiftelsen. (2021e, 09. november). *Spillerutvalget løfter gatelagsprosjektet*.
<https://gatelaget.no/nyheter/spillerutvalget-lofter-gatelagsprosjektet>
- Frelsesarmeen. (u.å.) *Gatefotball*. Hentet den 14.09.2021 fra <https://frelsesarmeen.no/rusomsorg/gatefotball>
- Friedrich, B. & Mason, O. J. (2017). "What is the score?" A review of football-based public mental health interventions. *Journal of Public Mental Health*. 16(4), 144-158.
<https://doi.org/10.1108/JPMH-03-2017-0011>
- Fugletveit, R. & Tonholm, T. (2010). *Rehabilitering etter langvarig rusavhengighet: "to liv i ett": en kvalitativ studie om å bli rusfri*. (Forskningsrapport 2010:3).
<https://hiof.brage.unit.no/hiof-xmlui/handle/11250/147886>
- Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet: En innføring i samfunnsvitenskapelig metode*. Cappelen.
- Heier, J. (2020, 10. november) *FFKs gatelag*. Fredrikstad Fotballklubb. <https://www.fredrikstadfk.no/gatelaget/info/ffks-gatelag>
- Helsedirektoratet. (2012). *Nasjonal faglig retningslinje for utredning, behandling og oppfølging av personer med samtidig rus- og psykisk lidelse (ROP lidelser)*.
<https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/samtidig-ruslidelse-og-psykisk-lidelse-rop-lidelser>

- Helsedirektoratet. (2014). *Sammen om mestring – Veileder i lokalt psykisk helsearbeid og rusarbeid for voksne*. <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/sammen-om-mestring-lokalt-psykisk-helsearbeid-og-rusarbeid-for-voksne>
- Helsedirektoratet. (2017). *Brukermedvirkning*. <https://www.helsedirektoratet.no/tema/brukermedvirkning>
- Heradstveit, O., Skogen, J. C., Hetland, J. Steward, R. & Hysing, M. (2019). Psychiatric Diagnoses Differ Considerably in Their Associations With Alcohol/Drug-Related Problems Among Adolescents. A Norwegian Population-Based Survey Linked With National Patient Registry Data. *Frontiers in Psychology*. 10, 1003-1019. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2019.01003>
- Herregården, B. (2020). *Gatelagsfotball i risikozonen?* [Masteroppgave, Universitetet i Sørøst-Norge]. Open Archive. <https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/handle/11250/2625360>
- Jacobsen, D. I. (2010). *Forståelse, beskrivelse og forklaring: En innføring i metode for helse- og sosialfagene*. Høyskoleforlaget.
- Karlsson, B. & Borg, M. (2017). *Recovery: Tradisjoner, fornyelser og praksiser*. Gyldendal.
- Landheim, A. (2016). Rusmiddelbruk – forekomst, forløp og faktorer for recovery. Hva viser forskningen? I Landheim, A., Wiig, F. L., Brendbekken, M., Brodahl, M. & Biong (Red.), *Et bedre liv: Historier, erfaringer og forskning om recovery ved rusmiddelbruk og psykiske helseproblemer* (s. 30-44). Gyldendal.
- Mathiesen, A. (2016, 29. mai). Ettervernet for rusavhengige er en helsepolitisk skandale. *Dagsavisen*. <https://www.dagsavisen.no/nyheter/innenriks/2016/05/29/ettervernet-for-rusavhengige-er-en-helsepolitisk-skandale/>
- Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid. (2021, 28. juni). *Recovery*. <https://napha.no/content/13883/recovery>

- Ogundipe, E., Borg, M., Thompson, T., Knutsen, T., Johansen, C. & Karlsson, B. (2020). Recovery on the pitch: street football as a means of social inclusion. *Journal of Psychosocial Rehabilitation and Mental Health*. 7(3) 231-242. <https://doi.org/10.1007/s40737-020-00185-6>
- Pasient- og brukerrettighetsloven. (1999). Lov om pasient- og brukerrettigheter. (LOV-1999-07-02-63). Lovdata. <https://lovdata.no/lov/1999-07-02-63>
- Ringdal, K. (2013). *Enhet og mangfold: Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode* (3. utgave). Fagbokforlaget.
- Sayed, L. (2012). «Mer enn bare fotball...». *Evaluering av Frelsesarmeens gatefotball*. <https://docplayer.me/110120-Mer-enn-bare-fotball-more-than-just-football-evaluering-av-frelsesarmeens-gatefotball-an-evaluation-of-the-salvation-army-s-street-soccer.html>
- Sherry, E. & O'May, F. (2013). Exploring the impact of sport participation in the Homeless World Cup on individuals with substance abuse or mental health disorders. *Journal of Sport for Development*. 1(2), 17-25. <https://jsfd.org/2013/10/01/exploring-the-impact-of-sport-participation-in-the-homeless-world-cup-on-individuals-with-substance-abuse-or-mental-health-disorders/>
- Skogen, J. C., Torvik, F. A., Hauge, L. J. & Reneflot, A. (2019, 06. desember). Rusbrukslidelser i Norge. <https://www.fhi.no/nettpub/hin/psykisk-helse/ruslidelser/>
- Thompson, T., Knutsen, T., Johansen, C., Borg, M. & Karlsson, B. (2019). *Gatelagsfotball som Recovery på banen – «Verdens beste ettervern?»* (Forskningsrapport nr. 1/2019). <https://openarchive.usn.no/usn-xmlui/handle/11250/2579393>
- Wannebo, H. (2021, 18. september). Ugur (24) måtte fortelle kameratene at han må slutte på Gatelaget: Det er en sann glede. *Østlands-Posten*, s. 6-7.
- World Health Organization. (2021). F10-F19 Psykiske lidelser og atferdsforstyrrelser som skyldes bruk av psykoaktive stoffer (10. utg) Direktoratet for e-helse. <https://finnkode.ehelse.no/#icd10/1/0/0/-1>

Vedlegg 1 – Informasjon gitt til spillerne

Vedlegg 1.1 – Informasjon sendt via interne facebooksider

Hei!

I samarbeid med klubbene gjennomfører Fotballstiftelsen en spillerundersøkelse blant alle spillere på gatelagene fram til den 8. oktober 2021. Vi kjører denne spillerundersøkelsen fordi vi ønsker å få deres tilbakemeldinger på gatelagstilbudet og om det er områder vi bør jobbe mer med. Undersøkelsen er anonym og vi får resultater samlet for alle lagene, det vil si ikke per enkelt lag. Dere skal bare svare på undersøkelsen en gang.

Her er lenken til undersøkelsen: [link til spørreundersøkelsen]

Har dere spørsmål til undersøkelsen kan dere ta dette med treneren deres, eller kontakt med Fotballstiftelsen ved Arne, mobil: [mobilnummer] eller Messenger eller Selim, mobil: [mobilnummer] eller Messenger.

Tusen takk for at du svarer. Din tilbakemelding er viktig for oss!

Med vennlig hilsen

Arne og Selim i Fotballstiftelsen

Vedlegg 1.2 – Informasjon sendt via e-post eller SMS

Hei! Her er lenke til spillerundersøkelsen som bli sendt til alle spillere på gatelagene [link til undersøkelsen]. Undersøkelsen er anonym, og du skal bare svare på den en gang. Klikk på lenken og registrer svarene dine innen 8. oktober. Din tilbakemelding er viktig for oss – takk for at du tar deg tid! Med vennlig hilsen Fotballstiftelsen

Vedlegg 2 – Spørreundersøkelsen

Gatelagenes spillerundersøkelse 2021

Hei!

Takk for at du vil svare på vår spillerundersøkelse om gatelagene. Vi håper alle spillere på våre gatelag vil svare på denne undersøkelsen. Den er anonym og vi får resultater samlet for alle lagene, det vil si ikke per enkelt lag.

Vi gjennomfører denne spillerundersøkelsen fordi vi ønsker å få deres tilbakemeldinger på gatelagstilbudet og om det er områder vi bør jobbe mer med.

Takk for at du tar deg tid til dette – ditt svar er viktig for oss!

Beste hilsen

Arne og Selim i Fotballstiftelsen

1. Kjønn

Markér bare én oval.

- Mann
- Kvinne
- Ønsker ikke å oppgi kjønn

2. Alder

3. Hvor lenge har du spilt på gatelaget? (Rund av til nærmeste år)

4. Hva er ditt forhold til rus i dag ?

Markér bare én oval.

- Jeg ruser meg daglig
- Jeg ruser meg noen ganger i løpet av uka
- Jeg ruser meg noen ganger i måneden
- Jeg ruser meg noen ganger i året
- Jeg ruser meg aldri
- Jeg har aldri hatt rusutfordringer

5. Har rusbruken din endret seg etter at du begynte på gatelaget?

Markér bare én oval.

- Jeg ruser meg mer
- Jeg ruser meg mindre
- Jeg ruser meg som tidligere
- Jeg ruser meg ikke
- Jeg vet ikke
- Jeg har aldri hatt rusutfordringer

Ta stilling til følgende påstander (skala fra 1 helt uenig - 5 helt enig)

6. Rammer og tilhørighet

Markér bare én oval per rad

	Helt uenig	Delvis uenig	Verken enig eller uenig	Delvis enig	Helt enig
Treningstidene passer godt inn i min hverdag	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er fornøyd med fasiliteter (arena, matsal/kantine, garderober mm)	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg føler meg velkommen på gatelaget	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg vet hva som forventes av meg som spiller i klubben?	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg kan være med å påvirke gatelagstilbudet om jeg ønsker det ?	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg føler meg som en del av laget	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg føler meg som en del av klubben	☐	☐	☐	☐	☐

7. Mattilbudet på Gatelaget (Obs: de som ikke har hatt matutlevering/lunsj-under coronapandemien behøver ikke å svare her)

Markér bare én oval per rad

	Helt uenig	Delvis uenig	Verken enig eller uenig	Delvis enig	Helt enig	Vi har ikke matutlevering og/eller lunsj
Mattilbudet på gatelaget før coronapandemien var bra	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mattilbudet på gatelaget under coronapandemien har vært bra på tross av smittevernsrestriksjoner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg er fornøyd med maten vi får utlevert gjennom Matsentralen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Maten vi får fra matsentralen hjelper til på min økonomi	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg kaster ikke/lite av maten vi får fra matsentralen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Om det var mulig kunne jeg ønsket meg mer mat fra Matsentralen	☐	☐	☐	☐	☐	☐

8. Ledernes rolle

Markér bare én oval per rad

	Helt uenig	Delvis uenig	Verken enig eller uenig	Delvis enig	Helt enig
Jeg har trenere og ledere som ser meg	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har trenere og ledere som lytter til meg	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har trenere og ledere som møter meg med respekt	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg har trenere og ledere som motiverer meg til positive endringer i livet mitt	☐	☐	☐	☐	☐
Gjennom gatelagene kommer jeg lettere i kontakt med rustjenesten hvis jeg ønsker det	☐	☐	☐	☐	☐
Gjennom gatelagene kommer jeg lettere i kontakt med NAV hvis jeg ønsker det	☐	☐	☐	☐	☐

9. Hva er viktig for deg når du spiller kamper? (Kryss av for de tre viktigste tingene)

Merk av for alt som passer

- Samhold
- Mestring
- Varm mat
- Vinne
- Være på tur med laget
- Fair play
- Jeg har ikke spilt kamper for Gatelaget enda.

Andre: _____

10. Gatelagene som rusfri arena

Markér bare én oval per rad

	Helt uenig	Delvis uenig	Verken enig eller uenig	Delvis enig	Helt enig
Jeg opplever at det er rusfritt på treninger	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg opplever ikke rusprat på treninger	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg opplever at det er rusfritt på kamper	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg opplever turneringene som rusfrie	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg ruser meg mindre når jeg møter opp på gatelagstreninger og kamper	☐	☐	☐	☐	☐

11. Betydningen av gatelaget

Markér bare én oval per rad

	Helt uenig	Delvis uenig	Verken enig eller uenig	Delvis enig	Helt enig
Gatelagene har bidratt til at jeg har fått en bedre hverdag	☐	☐	☐	☐	☐
Gatelagene bidrar til et mer meningsfullt liv	☐	☐	☐	☐	☐
Gjennom gatelagene har jeg fått større sosialt nettverk	☐	☐	☐	☐	☐
Gatelagene har bidratt til at jeg har fått bedre forhold til familien min	☐	☐	☐	☐	☐
Spill på gatelaget har gitt meg økt selvtillit	☐	☐	☐	☐	☐

12. Betydningen av gatelaget under koronapandemien

Markér bare én oval per rad

	Helt uenig	Delvis uenig	Verken enig eller uenig	Delvis enig	Helt enig
Gatelagstilbudet har vært viktig for meg under koronapandemien	☐	☐	☐	☐	☐
Gatelaget har gjort meg mindre ensom under koronapandemien	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg hadde ruset meg mer om det ikke var for gatelaget under koronapandemien	☐	☐	☐	☐	☐
Det har vært vanskelig å holde motivasjonen oppe uten kamper og i perioder uten kontakttrening	☐	☐	☐	☐	☐
Uten garderobes og lunsj har det vært mindre attraktivt å komme på trening	☐	☐	☐	☐	☐
Jeg føler jeg har fått god støtte av trenerne mine under koronapandemien	☐	☐	☐	☐	☐
Klubben har vært flinke til å legge tilrette for alternativ aktivitet under koronapandemien	☐	☐	☐	☐	☐
Gatelaget har gjort det enklere for meg å håndtere koronapandemien	☐	☐	☐	☐	☐

13. Hva er det viktigste for deg med gatelaget ? (Skriv 3 ord som du synes beskriver det best)

14. Hvordan vil du beskrive dine medspillere ? (Skriv 3 ord som du synes beskriver dem best)

15. Hvor fornøyd er du samlet sett med gatelagstilbudet ?

Markér bare én oval.

1 2 3 4 5

Svært lite fornøyd Svært fornøyd

16. Er det noe annet du vil fortelle oss ? Er det noe du er spesielt fornøyd med, vil anbefale andre gatelag? eller noe du savner?

Tusen takk for at du tok deg tid til å svare på undersøkelsen !

Vedlegg 3 – Tabellvedlegg

Vedlegg 3.1 – Bakgrunnsinformasjon

Alder		
20 - 29 år	24	17 %
30 - 39 år	43	30 %
40 - 49 år	51	36 %
50 - 59 år	23	16 %
Totalt	141	100 %

Tabell 2 - Fordelingen av alder blant spillerne

Hvor lenge har du spilt på gatelaget		
0-6 måneder	30	21 %
6-12 måneder	15	11 %
1-2 år	30	21 %
3-4 år	39	28 %
5-6 år	18	13 %
7-10 år	9	6 %
Totalt	141	100 %

Tabell 3 - Fordelingen av hvor lenge spillerne har spilt på gatelaget

Vedlegg 3.2 – Rusutfordringer

Ditt forhold til rus i dag		
Jeg ruser meg daglig	2	1,4 %
Jeg ruser meg noen ganger i løpet av uka	20	14,1 %
Jeg ruser meg noen ganger i måneden	25	17,6 %
Jeg ruser meg noen ganger i året	26	18,3 %
Jeg ruser meg aldri	57	40,1 %
Jeg har aldri hatt rusutfordringer	12	8,5 %
Totalt	142	100 %

Tabell 4 - Fordelingen av hvordan spillernes forhold til rus er i dag

Har rusbruken din endret seg etter at du begynte på gatelaget?		
Jeg ruser meg mer	0	0,0 %
Jeg ruser meg mindre	63	44,4 %
Jeg ruser meg som tidligere	5	3,5 %
Jeg ruser meg ikke	57	40,1 %
Jeg vet ikke	4	2,8 %
Jeg har aldri hatt rusutfordringer	13	9,2 %
Totalt	142	100 %

Tabell 5 - Fordeling av hvordan rusbruken til spillerne har endret seg etter at de begynte på gatelaget

Jeg ruser meg mindre når jeg møter opp på gatelagstreninger og kamper		
Helt uenig	5	4 %
Delvis uenig	0	0 %
Hverken eller	28	21 %
Delvis enig	8	6 %
Helt enig	94	70 %
Totalt	135	100 %

Tabell 6 - Fordeling av enighet til påstanden «Jeg ruser meg mindre når jeg møter opp på gatelagstreninger og kamper»

Vedlegg 3.3 – Rammer og tilhørighet

Jeg føler meg som en del av klubben		
Helt uenig	8	6 %
Delvis uenig	7	5 %
Hverken eller	12	9 %
Delvis enig	19	13 %
Helt enig	95	67 %
Totalt	141	100 %

Tabell 7 - Fordelingen av enighet til påstanden «Jeg føler meg som en del av klubben»

Jeg føler meg som en del av laget		
Helt uenig	5	4 %
Delvis uenig	4	3 %
Hverken eller	5	4 %
Delvis enig	16	11 %
Helt enig	112	79 %
Totalt	142	100 %

Tabell 8 - Fordeling av enighet til påstanden «Jeg føler meg som en del av laget»

Jeg føler meg velkommen på gatelaget		
Helt uenig	5	4 %
Delvis uenig	1	1 %
Hverken eller	6	4 %
Delvis enig	8	6 %
Helt enig	121	86 %
Totalt	141	100 %

Tabell 9 - Fordeling av enighet til påstanden «Jeg føler meg velkommen på gatelaget»

Jeg kan være med å påvirke gatelagstilbudet om jeg ønsker det		
Helt uenig	6	4 %
Delvis uenig	7	5 %
Hverken eller	32	23 %
Delvis enig	32	23 %
Helt enig	65	46 %
Totalt	142	100 %

Tabell 10 - Fordeling av enighet til påstanden «Jeg kan være med å påvirke gatelagstilbudet om jeg ønsker det»

Vedlegg 3.4 – Ledernes rolle

Jeg har trenere og ledere som møter meg med respekt		
Helt uenig	5	4 %
Delvis uenig	4	3 %
Hverken eller	7	5 %
Delvis enig	9	6 %
Helt enig	116	82 %
Totalt	141	100 %

Tabell 11 - Fordeling av enighet til påstanden «Jeg har trenere og ledere som møter meg med respekt»

Jeg har trenere og ledere som lytter til meg		
Helt uenig	5	4 %
Delvis uenig	6	4 %
Hverken eller	6	4 %
Delvis enig	22	16 %
Helt enig	102	72 %
Totalt	141	100 %

Tabell 12 - Fordeling av enighet til påstanden «Jeg har trenere og ledere som lytter til meg»

Jeg har trenere og ledere som ser meg		
Helt uenig	5	4 %
Delvis uenig	6	4 %
Hverken eller	4	3 %
Delvis enig	22	16 %
Helt enig	104	74 %
N =	141	100 %

Tabell 13 - Fordeling av enighet til påstanden «Jeg har trenere og ledere som ser meg»

Jeg har trenere og ledere som motiverer meg til positive endringer i livet mitt		
Helt uenig	5	4 %
Delvis uenig	5	4 %
Hverken eller	14	10 %
Delvis enig	22	16 %
Helt enig	94	67 %
Totalt	140	100 %

Tabell 14 - Fordeling av enighet til påstanden «Jeg har trenere og ledere som motiverer meg til positive endringer i livet mitt»

Gjennom gatelagene kommer jeg lettere i kontakt med NAV hvis jeg ønsker det		
Helt uenig	16	12 %
Delvis uenig	9	7 %
Hverken eller	48	35 %
Delvis enig	20	15 %
Helt enig	44	32 %
Totalt	137	100 %

Tabell 15 - Fordeling av enighet til påstanden «Gjennom gatelagene kommer jeg lettere i kontakt med NAV hvis jeg ønsker det»

Gjennom gatelagene kommer jeg lettere i kontakt med rustjenesten hvis jeg ønsker det		
Helt uenig	10	7 %
Delvis uenig	9	7 %
Hverken eller	40	30 %
Delvis enig	20	15 %
Helt enig	56	41 %
Totalt	135	100 %

Tabell 16 - Fordeling av enighet til påstanden «Gjennom gatelagene kommer jeg lettere i kontakt med rustjenesten hvis jeg ønsker det»

Vedlegg 3.5 – Rusfri arena

Jeg opplever at det er rusfritt på treninger		
Helt uenig	3	2 %
Delvis uenig	7	5 %
Hverken eller	8	6 %
Delvis enig	29	21 %
Helt enig	92	66,2 %
Totalt	139	100 %

Tabell 17 - Fordeling av enighet til påstanden «Jeg opplever at det er rusfritt på treninger»

Jeg opplever ikke rusprat på treninger		
Helt uenig	5	4 %
Delvis uenig	16	12 %
Hverken eller	10	7 %
Delvis enig	47	34 %
Helt enig	60	43 %
Totalt	138	100 %

Tabell 18 - Fordeling av enighet til påstanden «Jeg opplever ikke rusprat på treninger»

Jeg opplever at det er rusfritt på kamper		
Helt uenig	2	1 %
Delvis uenig	1	1 %
Hverken eller	16	12 %
Delvis enig	22	16 %
Helt enig	96	70 %
Totalt	137	100 %

Tabell 19 - Fordeling av enighet til påstanden «Jeg opplever at det er rusfritt på kamper»

Jeg opplever turneringene som rusfrie		
Helt uenig	1	1 %
Delvis uenig	3	2 %
Hverken eller	27	20 %
Delvis enig	27	20 %
Helt enig	75	56 %
Totalt	133	100 %

Tabell 20 - Fordeling av enighet til påstanden «Jeg opplever turneringene som rusfrie»

Vedlegg 3.6 – Betydning

Spill på gatelaget har gitt meg økt selvtillit		
Helt uenig	4	3 %
Delvis uenig	4	3 %
Hverken eller	29	21 %
Delvis enig	26	19 %
Helt enig	75	54 %
Totalt	138	100 %

Tabell 21 - Fordeling av enighet til påstanden «Spill på gatelaget har gitt meg økt selvtillit»

Gjennom gatelagene har jeg fått større sosialt nettverk		
Helt uenig	3	2,21 %
Delvis uenig	8	5,88 %
Hverken eller	21	15,44 %
Delvis enig	32	23,53 %
Helt enig	72	52,94 %
Totalt	136	100,00 %

Tabell 22 - Fordeling av enighet til påstanden «Gjennom gatelagene har jeg fått større sosialt nettverk»

Gatelagene har bidratt til at jeg har fått en bedre hverdag		
Helt uenig	2	1 %
Delvis uenig	2	1 %
Hverken eller	9	6 %
Delvis enig	31	22 %
Helt enig	96	69 %
Totalt	140	100 %

Tabell 23 - Fordeling av enighet til påstanden «Gatelagene har bidratt til at jeg har fått en bedre hverdag»

Gatelagene bidrar til et mer meningsfullt liv		
Helt uenig	1	1 %
Delvis uenig	1	1 %
Hverken eller	9	7 %
Delvis enig	31	22 %
Helt enig	96	70 %
Totalt	138	100 %

Tabell 24 - Fordeling av enighet til påstanden «Gatelagene bidrar til et mer meningsfullt liv»

Gatelagene har bidratt til at jeg har fått bedre forhold til familien min		
Helt uenig	13	9 %
Delvis uenig	7	5 %
Hverken eller	50	36 %
Delvis enig	22	16 %
Helt enig	45	33 %
Totalt	137	100 %

Tabell 25 - Fordeling av enighet til påstanden «Gatelagene har bidratt til at jeg har fått bedre forhold til familien min»

Vedlegg 3.7 – Viktigheten

Hva er det viktigste for deg med gatelaget?		
Samhold	62	50,4 %
Fysisk aktivitet	35	28,5 %
Sosialt	29	23,6 %
Mestring	27	22,0 %
Vennskap	19	15,4 %
Glede	15	12,2 %
Spille fotball	9	7,3 %
Tilhørighet	8	6,5 %
Ha det gøy	7	5,7 %
Inkludering	7	5,7 %
Selvtillit	7	5,7 %
Rusfrihet	6	4,9 %
Noe å gå til	6	4,9 %
Respektfullt	6	4,9 %
Felleskap	6	4,9 %

Tabell 26 - Fordeling av de 15 mest populære faktorene til hva spillerne syns er det viktigste på gatelaget

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgåve

BSV5-300-BO-2021-HØST2-FLOWassign

Predefinert informasjon

Startdato:	17-11-2021 09:00	Termin:	2021 HØST2
Sluttdato:	01-12-2021 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgåve		
Flowkode:	203 BSV5-300 1 BO 2021 HØST2		
Intern sensor:	(Anonymisert)		

Deltaker

Kandidatnr.:	302
---------------------	-----

Informasjon fra deltaker

Antall ord *:	7710
----------------------	------

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner autalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller offentlig sektor? *

Nei